

Taxa pu
plátite in
No. 2247

10. Telefon:
Havonta 110
évre 600, eg
földre: Havo
félre 12, egész
désék díjazás sze
KELET az erdélyi és
dóság egyetlen politikai napilapja.
Cikkeink utányomását csak a for
rás megjelölésével engedjük meg.

DI Ramasetter Róbert

BUDAPEST

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentelen
leveleket nem
fogadunk el.

Ara 5 lej

— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobăcescu 52.

Szombat, 1936. november 14.

5697. EV. XIX. ÉVF.
CHESVAN 29 261. SZAM

VILAG TÜKRE

Sakkban tartják a kormány haderői Madrid körül a felkelőket

A kormánycsapatok visszafoglalták Getafet és számos más helységet. A kormánycsapatok használhatatlanná tették a felkelők tankjait. A felkelők nem tudtak átkelni a Mananzares-folyón. A felkelők pihenőt adtak csapataiknak

A benemavatkozási bizottság hozzájárult a fegyverszállítványok szigorú ellenőrzését célzó javaslatához

Egybehangzó jelentések, sőt maguknak a zendülőknek jelentései megerősítik azt a már napok óta észrevehető eseményt, hogy a felkelők Madrid ellen indított offenzívája egyelőre megfeneklett, sőt a kormánycsapatok mindenütt előnyomulnak és mindenütt fölünyomulnak a zendülők támadásait. A kormánycsapatok sorozatában fölöttébb komoly sikerként kell elkönyvelni Getafe visszafoglalását, melynek meghódításáért a zendülők nagy áldozatokat hoztak. Maga az a tény, hogy a felkelők szünetet rendeltek el a Madrid elleni harcokban, annak jele, hogy a felkelők első rohama Madrid ellen teljes kudarcot vallott, így a Mananzares folyón való átkelést sem sikerült végrehajtaniok.

A spanyol polgárháború újabb fázisairól alábbi tudósításaink számolnak be:

A kormányerők ellentámadásai

Hivatalos madridi körök jelentik, hogy a kormánycsapatok visszafoglalták Getafet és más környékbeli falvakat. Három felkelő bombavetőrepülőgépet lelőttek a kormány léghárfió utagei. A Reuter tudósítója szerint a kormányerők tegnap délelőtt ellentámadást indítottak és a Casa del Campon tulra visszazorították a felkelő haderőket.

A Reuter egyik toledói tudósítója, aki a zendülők táborában tartózkodik, olyan jelentést adott le, hogy a felkelőket sakkban tartják a Madrid körül berendezkedett kormányvéderők. Ez elsősorban a kormánycsapatok tüzésége rendkívül pontos és gyors tevékenységének tulajdonítható. A felkelők minden előnyomulást pánckocsijáit szőszerezni darabokra tépik a kormány

tüzérszerek pontos lövedékei.

Ezért a legmodernebb felszerelésű tankok tétlenségre vannak kárhoztatva, mivel a felkelők rájöttek, hogy a tankok túl jó célpontul szolgálnak.

Egyidejűleg a Reuter tudósítója megerősíti, hogy a felkelőknek tegnap este sikerült előnyomulniok Casa del Campo körzetében, de sehol sem tudták átlépni a Mananzares folyót.

Talavera della Reinából a Havas külön tudósítója jelenti, hogy a Madrid környéki harcok rendkívül elkeseredettek váltak Carbachel Bajo vidékén. Amikor a felkelők elfoglalták a helyiség kórházát, abban 300 milicista holttestét találták, akik az utóbbi napokban este el.

A madridi védelmi bizottság ma délben kiadott közlemény szerint a felkelők egyik bombavető repülőgépe elrepült a főváros felett, de a kormány vadászpilótái feltartóztatták és visszavonulásra kényszerítették. Két zendülő repülőgépet lelőttek.

Pihennek a felkelők

A teneriffai rádióállomás jelentése szerint a felkelő csapatok néhány napot pihennek a madridi fronton, miatt megerősítik a jelenleg kezükben lévő hadállásokat. Mola tábornok csapatai folytatják előnyomulásukat Eltescorial körzetében. Guadala-járásban a kormánycsapatokat visszazorították.

A Havas jelenti, hogy a talaverai fronton tegnap nem fejtettek ki semmilyen haditevékenységet. A felkelők állásai megerősítésével foglalkoztak. Egyedül Yague ezredes osztagai működtek, amelyek tüzéségi és repülőgépmegátogatás mellett megközelítették Madrid első házaít.

A felkelőknek nem sikerült átlépniük a Mananzares folyót

A Reuter jelenti Toledóból, hogy Casa del Campo körzetében az éjszaka beálltával a felkelőknek sikerült nehéz harc árán mintegy félmérföldnyi területen előnyomulniok. A felkelő csapatoknak azonban egyetlen ponton sem sikerült átlépniük a Mananzares folyót.

A Deutsche Nachrichten Büro jelenti Salamancából, hogy a kormánycsapatok veszteségei Madridban olyan nagyok, hogy a sebesülteket már nem tudják kórházakban elhelyezni, mivel azok zsúfolva vannak. Ezért számos magánházaít rendeztek be kórházaknak.

Barcelonában védelmi bizottság alakult, amely hivatva lesz a város védelmi rendszerét megerősíteni.

Burgosban rámutatnak arra, hogy a felkelők repülői ismét röpcedulákat fognak szórni Madridra, amelynek lakosságát felszólítják a megadásra.

A sevillai rádió jelentése szerint a tegnapi hadműveletek igen korlátozottak voltak. A felkelő csapatok folytatták a meghódított területek tisztogatását és visszaverték a kormányerők minden ellentámadását.

Madridból kapott fantasztikus és éppen ezért valószínűleg a képzelet birodalmába tartozó felkelő-hírek szerint az ottani anarkisták és kommunisták

Madridot független köztársasággá nyilvánították és megszakították minden kapcsolatot a valenciai kormányval.

Escorial körzetében Mola tábornok csapatai lassan előnyomulnak, számos foglyot ejtve. Andaluziában egyik kormányhadoszlop, amely támadással kísérletezett, súlyos vereséget szenvedett és 30 halott hátrahagyásával visszavonult.

A Havas avilai jelentése szerint a tegnapi „kedvezőtlen időjárás” megakadályozta a felkelő csapatok offenzíváját. Ezek mégis igyekeztek konszolidálni hadállásaikat. A maguk részéről a kormányerők ellentámadásba mentek át több helyen Madridtól délkeletre. Hajnalban a kormánycsapatok megpróbálták elűzni Ascensio ezredes csapatait a segoviai hídfőtől, de visszaverték őket kiindulási pontjaikon túlra. Egyidejűleg két erős milíciaoszlop meglepetészerű rohamot intézett a fővárosi vágóhíd mellett felkelő hadállások ellen, ahol Stella ezredes különítményei táboroznak. Adáz kéziutasában a miliciát visszazorították. Tegnap délben Casa del Campenál újabb támadásra indultak a kormányerők, de ez sem járt sikerrel. A nap folyamán a legerősebb harcot Pozuelo falunál vívták, Madridtól északnyugatra, ahol a felkelők elfoglalva tartják a Madrid la Corunai or-

szágutat. Két órán át tartó tüzéségi harc után, a kormány utagei elhallgattak. A veszesség — mindkét táboré együttesen — kétezer halott.

A Madrid védelmi tanácsának mai jelentése a kormánycsapatok kisebb előnyomulásáról szól Umera-Villaverdenál.

A benemavatkozási bizottság ülése

Ma éjjel 10 órakor tették közzé Londonban a spanyol benemavatkozási bizottság hivatalos közleményét a tegnapi munkálatakról. A közlemény rámutat arra, hogy az olasz megbízott panaszt emelt, amiért szeptember hó második felében a szovjetek 30, a Vörös Kereszt jelével álcázott repülőgépet tettek partra Barcelonában. Panaszához csatoloztak a német és portugál delegátusok is, amelyek illyértelmű közös jegyzéket készítenek. A szovjetek megbízottja kijelentette, hogy az orosz hajók kizárólag élelmiszereket szállítottak Barcelonába. Az olasz delegátus ekkor kijelentette, hogy a szovjetek tiszteket küldtek Spanyolországba. Az orosz megbízott erre felszólította az olasz delegátust, közölje ezeknek a tiszteketnek a neveit.

Lord Plymouth, a bizottság elnöke azon véleményének adott kifejezést, hogy az ebben a kérdésben előterjesztett bizonyítékok nem tanúsítják megfelelő mértékben, hogy a konvenciót megsértették. De ha nem is szegtek meg szőszerezint az egyezményt, de azok szellemétől eltérő cselekedetek adódtak. Ez alkalommal sem támasztották alá a vádakat megfelelő bizonyítékokkal.

Az ülés az olasz és orosz megbízottak szőpárbajával ért véget.

Kölcsönösen vádolták egymást Grandi és Maisky

A spanyol benemavatkozási bizottság tegnapi üléséről még az alábbi részletek érkezték:

A bizottság hozzájárult ahhoz a tervezetnek, amely hivatva van megfelelő rendszert bevezetni a spanyol hadviselő felek számára szóló fegyverszállítványok hatóság ellenőrzésére, illetve azok megakadályozására.

Az ülést különben az olasz megbízott és kirohanása jellemezte. Grandi olasz követ képekkel, amelyek orosz gépfegyvereket használó kormánycsapatokat ábrázolnak, azt igyekszik bizonyítani, hogy a szovjetek bolsevizálni akarják Spanyolországot.

Oroszország nem tartotta tiszteletben az egyezményt és ezért minden civilizált európai nemzet kötelessége leállítani és letörni a szovjetek bünyös kí sérteteit,

amelyek a nemes spanyol nemzet ellen irányulnak. Olaszország meg van győződve, hogy nemcsak Spanyolország, de az egész európai civilizáció jövője forog kockán — mondojta Grandi.

Maisky orosz delegátus rövid válaszában kifejtette, hogy

az olasz megbízott beszéde nyilvánvaló védőbeszéd a zendülő Franco mellett és legvilágosabb bizonyítéka az olasz kormány és a zendülők közti kapcsolatoknak.

(Folytatása a 10-ik oldalon)

Roosevelt győzelme a bátorság diadala

Irta: Edouard Herriot

El nem tudom mondani, mennyire örülök annak, hogy Rooseveltet újból elnökévé választotta Amerika népe.

Pillanatig sem kételkedtem abban, hogy ez lesz a választások kimenetele, bár meg-hajlok ellenfelének, Landonnak az érdemei előtt is. Eleve bizonyos volt, hogy Roosevelt az Egyesült Államok választóinak túlnyomó többségét meg fogja nyerni magának. Azok lehetnek ma a legboldogabbak, akik az ugynevezett „Roosevelt-féle kísérlet” legsúlyosabb válságai idején is kitartottak az elnök mellett, jóllehet volt idő, amikor ezt a nagyszabású tervet félreis-merték és rágalmazták. Akik ebben az időben törhetetlenül kitartottak, azok nemcsak azért támogatták a Roosevelt-féle tervet, mert ez összehasonlíthatatlanul magasabb szintű volt a kicsinyes politikai meg-terkedéseknél, hanem azért is, mert az elnök nagysága magával ragadta őket.

Roosevelt győzelme a bátorság diadala. Amikor még legjobb barátai is kétségbe-estek, akkor Roosevelt nem az orvostudomány régi kipróbált módszereivel látott munkához, hanem a nagy sebész vakmerő módszereivel foglalkozott. Programját a méltányosság alapján építette fel, hogy amikor felismerték, hogy mit jelent Roosevelt vállalkozása, az amerikai nép, mely már annyi hatalmas alkotásra lelt, össze-ke, lelkesen vezére mögé tömörült.

Életem egyik legszebb emléke marad, hogy Rooseveltet a Fehér Házban dolgozni láthatam. Tiszta meggyőződés fénye sugárzik szeméből és minden cselekedetét a köz javának előmozdítása jellemzi. A legbonyolultabb kérdésekben is gyors elhatározásra jut, mert borotvaéles logikája segítségével pillanat alatt leegyszerűsíti a kérdéseket lényegükre. Erőtelensége és lelki nagysága annyira nyilvánvaló, hogy az emberek bizalmát megnyeri, még mi-előtt ragyogó okfejtésével meggyőzte őket.

Rooseveltből sugárzik a hűség és a jó-ság. Politikája többet jelent számára még a meggyőződésnél is: szent hit, hogy a magasabb erkölcs követelményeinek tesz eleget.

Roosevelt a béke ügyének legmeggyőző-désebb híve. Ujrválasztása nemcsak az Egyesült Államok számára jótétemény, hanem az egész emberiség számára óriási nyereség. Hányszor panaszokotott amiatt, hogy nem lehet a biztonságot megterem-teni, mert hiányzik az együttműködés-dásra való készség. Az érdeklentéket, a hódítószándék és a revánsvágy megnyilvánulásaival szemben Roosevelt a békevagyat jelképezi és szívből kívánom, hogy mindnyájan az ő oldalán harcolhassunk ebben a küzdelemben.

Az Egyesült Államok újrválasztott el-nöke iránt azért is tiszteletteljes és mély szeretet érkezik, mert Roosevelt szívből szereti Franciaországot. Az a hang, amelyben Franciaországról szokott beszélni, nem csalsz. Roosevelt a legtragikusabb napokban látogatott el hozzánk és szemtanuja volt a francia nép szenvedéseinek. Szívben megőrizte ezeket az emlékeket.

Nem akarom most újból felidézni azok-nak a polémiáknak az emlékeit, amelyeknek politikai pályámnak azt az eseményét köszönhetem, amelyre a legbüszkébb vagyok: miniszterelnöki bukásomat 1932-ben. Ha akkor elmondhattam volna honfitársaimnak, hogy mit láttam Washingtonban, bizonyosra veszem, hogy mindnyájan mö-gém álltak volna. Szilárd meggyőződés, hogy a nemzetközi helyzet lényegesen tisztulna és a béke biztosításához közelebb jutnánk, ha megtalálnók a kibékülés lehe-

koboztak el
tóságok

(Rador.) A Gazeta.
Kurjer Kodzienny
api számait a dan-
ak. Ennek oka,
beszámolót közölt
aluban egy lengyel
tt támadásról.

che politikai
zója

12. Politikai körök-
ják Incelet és Mi-
ami a nemzeti pa-
rásán folyt le. Az
alálkozás fontos po-
lópontja lesz.

halasztották
rt antirevizionista
set

12. A nemzeti pa-
re tervezett antirevi-
minthogy a parlamen-
november 22-re ha-

ille nyerte
Nobel-díjat

12. (Rador.) Az
Eugene O'Neillnek

dedt a rocca-
őszerecsát-
ozatainak
ma

2. (Rador.) A rocca
esétilenség áldozatai-
kedik. Két repülő ej-
ült ugyan, de négy
vil a motorrobbanás
zesereglett, kíváncsi
t.

Előbb kismértékben
enő légnyomás, váltá-
szaki és északnyugati
irányzatu hőmérséklet
ország többi részében
északnyugaton és a

kválasztáson sok felté-
i jogot. Általában meg-
árság igazolását, a
lítését és az angol
ó egyes államainak
lőnfeltételeket szabni.
a választójogból azokat,
ményére fogadásokat
a szavazati jogot ad a
szet tagjainak. North-
stentagadókat, más ál-
ki, akik nem fizették
ális déli államok pedig
ilamban a szavazóknak
znetniök az igazolvány-
egényebb polgárokat.

Jüdi-
sches

KON

40 képtábla és térkép
AGE-nál
Cui

Judaica" jegyzéket.

T. CLUJ NYOMASA

ZURAT

Borzalmas gyomorfájdalmaim voltak...

és most 2 üveg „Gastro D.“ elhasználása után tökéletesen egészségesnek érzem magam, holott már 3 hónapja sem Gastro D.-t, sem más gyógyszert nem szedek. Ma, amikor a Gastro D. kezelés annyira kigyógyított betegségeből, hogy mindent ehettek, sőt néha kevés bort is ihatok, már csak mint rossz álomra emlékszem vissza borzalmas fájdalomra. Nagyon hálás vagyok Önnek a kitűnő gyógyszerért. L. Pfanhauser mérnök, Bucuresti, Str. Logofăt Jordan No. 7.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárán és drogeriájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán Bucuresti, Calea Victoriei 124.

tőségét a háborús adósságok kérdésében.

Bizonyos jelek és az a szabad szellem, amely a jelenlegi francia kormány fejét annyira jellemzi, remélnem engedi, hogy az Egyesült Államok és Franciaország között a barátságos közeledés lehetséges. Roosevelt személye a közeledés lehetőségének legbiztosabb záloga. Én a magam részéről ezt szíven minden erejéből kívánom.

Üdvözölöm az új államfőt, aki most ismét elnyerte egy hatalmas nép bizalmát. Roosevelt az amerikai nép fiatalágának és tetterejének megtestesülése. Bizonyosak lehetünk abban, hogy ugyanugy fogja folytatni munkáját, ahogyan elkezdte. Most pedig engedelmet kérek arra, hogy üdvözölhessem Mrs. Rooseveltet is, akinek a buzdító szava oly sokszor sietett az elnök támogatására elhatározásaiban.

Roosevelt titka az okosság és a jószág ez teszi számára lehetővé, hogy visszaverje a kételkedők és a gáncoskodók minden támadását, akik a család megtestesítésében és az erőszak hatalmában látják a legjobb fegyvert.

Roosevelt élete tündöklő mintakép lehet mindenki számára.

— Jogerősen felmentették Bunticáné asszonyt. Bucurestiből jelentik: Még élénken emlékeztet az a nagy port felvert bűnper, melynek középpontjában Bunticáné asszony, Pintilieșcu Viorica állott, akit azzal vádoltak, hogy 1935. év októberének egyik estjén megölte férjét, Buntica Vasile. A törvényszék annakidején egyévi fegyházra ítélte a tanárnőt, bűnösnek találva gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében. Néhány hónappal később tárgyalta az ügyet a tábla és nem látva bebizonysítottnak Bunticáné asszony bűnösségét, felmentette az asszonyt a vád alól. Az ügyesség fellebbezésére került az ügy a semmitől kezdve, amely tegnap fejeződött az ügyvel, elutasította a vád felülvizsgálását és jogerősen felmentette Pintilieșcu Vioricát.

EMIL LUDWIG:

GYILKOSSÁG DAVOSBAN

(5)

Szenvedések

Ha azonban megérkeznek az újságok újabb és újabb értesülésekkel, akkor a diák arca és kedélye tisztán elsötétedik és azt mondja a barátjának: „Mindez büntetés azért, mert a zsidók nem voltak egységesek. Most muszáj elviselelnünk.“ A parancsolatokat most is szigorúan betartja, csak kóser eszik, szombaton nem tesz pénzt a zsebébe s ha valamely szokást, amire az apja tanította megsért, úgy három napig levert.

De azután ismét felszabadul, ha keresztény barátjával Palliere, a katolikus pap írását olvassa, aki zsidó lett; boldog órák ezek, amikor kettőjük közt a tiszta szellem manifesztálódik! Másnap azonban már keserű: „Érzem, hogy a gyűlladás ismét közeledik, mondotta, itt a karomban.“ Fojtott, sötét állapot, kedvtelenség, félelem és életfáradtság lepi be. Ha a krízis elmúlik kitöréssel vagy anélkül, úgy a szenvedő szerénssé válik, aki ki akarja használni jó óráit, veti magát studiumaira s egy ideig kitart amellett, amit a legközelebbi vizsga követel; azután visszaesik tompaságába, abbahagyja és ismét filozófál.

A nyugtalanság nő. Jóllehet apja épp hogy a legszükségesebb pénzt tudja küldeni neki, Dávid hírtelen kirándulásokat tesz, egyszer Genfbe, más alkalommal gyalog indul el Baselbe, hogy fokozódó feszültségeitől szabaduljon. Vajjon nem hiányzik belőle szinte mindaz, ami más diákokat felderít? Szerelmi esetek, si és uszá, az önálló jövő becsapása és reménye? Ezek helyett őt azok nyomják, ami különben fiatal emberektől idegen: a betegség és az üldözöttség. Van orvos erre a kettőre? Két áthidalhatatlan sorscsapás.

Párt nélkül

Valami párt megnyugtatná: ott legalább terveznek és beszélnek. Ez a filozófus azonban, ez a nem-harcos nagyon is passzív embernek született és nevelődött ahhoz, hogy a napok forogtatásába keveredjék. Arra itélte, hogy szörnyűkódással nézze az eseményeket, mégis mélyebben érzi ami körülötte történik s a tett és a szemléletés ama külsőben él, ahol az ott tartózkodók csak a művészet, az öndokumentálás nyugtathatják meg, ez azonban nem adta meg neki.

Loosli „Die schlimmen Juden“ című könyvét a következőkkel ajánlással ajándékozta barátjának:

Ilyen rosszak vagyunk mi s hogy nem vagyunk olyan gyálázatosak, amilyenek feltűntek bennünket, ugylátszik, ez a legnagyobb vétünk. A bűneinket és a hibáinkat látni, a jó vonásaink fölül azonban szemethunyni, ez a mi gyűlölnök módszere! A becsültes és tárgyilagos szemlélet előtt min-

denkor megálltuk a helyünket, mégpedig becsülettel. Végül mégis van remény arra, hogy Isten az ördögöt az emberi szívből is legyőzi.

„Egy szintén rossz“

Ezekben a sorokban semmi nyoma a fennhéjázásnak, a hangos, jogosulatlan hivatkozásnak, csak az igazságra való törekvés szóval meg itt; sokkal több szomorúság, mint gyűlölet hallható ki e sorokból és annyi megfontolás, amennyire különben a fiatal és fanatikus szívek képtelenek; a zsidó iróniának az a kihangzása, ami az aláírásból csap ki a kitérővel illik ehhez a keserű, fájdalomtól illetett szemléletűhöz. Ha most hazatérne, hogy azután tovább szüleink és hitének legbeisőbb körében töltsen csendben életét, a diák Dávidot önmagában egyszersmindenkorra elfelejtene.

Három esemény

Tízennégy hónap folyamán azonban három esemény tör az életébe, amelyek életét szükség szerint megfordítják és eldöntik. Mindahárom belső, szellemi természetű, mind a három fájdalom, ami a fejében, a szívében kulminál.

1934 nyarán anyja halálós ágyához hívták. Anyja is büszke volt arra, hogy zsidóknak született, s olvasta és hallotta, hogy népével mi történik odakint. Hosszu házasságában csak jót tapasztalt: férje csendes tevékenységét, az egyik fia orvos, a lánya pedig, ahogy kívánta, a hit háza felett a csillag. Csak a Dávidra való gondolás volt a szomorúság szimbóluma. Mivel Dávid gyermekkorra óta betegkedett, ezért Dávid kétszeresen szerette anyját s az anya kétszeresen szerette a fiút. Most az anya látta fia kedélyének elsötétedését s ezt nem tudta kibeszélni belőle; sőt, ami a fiút egyre jobban nyomta, az épp az volt, ami az anyát is felháztította. A tehetetlen bánatban találkozott anyja és fia.

Az anyja meghalt, a szíve megtört, a ház, amiben a fiu a menekvés láta, a péntek esték háza elvesztette minden fényét, Dávid még jobban elárult. Roskiatag világának egyik oszlopa dőlt le.

Egy séta

1934 karácsonyán chanukára Németországba utazott rabbi nagybátyja meglátogatására. Amióta elhagyta Németországot, minden még kegyetlenebbül megváltozott. Akkoriban inkább lármák és jelszavak tüzték el; most az országban keresztül való utazásában mindenütt óriási betűkkel olvassa a városok és falvak uccáin és terein az üldözés tétéleit:

„A zsidók a mi szerencsétlenségünk! — Zsidók, akik tíz óra után lakásukon kívül tartózkodnak, a megverés veszélyével játszanak! — Németország a szív, a zsidóké az ökö! — A zsidó az az emberiség hátán, ami a kutyáén a bolha és a szunyog! — Zsidóknak és kutyáknak tilos a bemenet!“ vagy pedig Ludwigshafenben az országút egy éles kanyarodójánál: „Vigyázat, halálkanyar! A zsidók százhusz kilométerrel haladjanak!“

Amikor azután a nagybátyja csupán azt elmondta, ami a szeméi előtt, a gyülekezetében lezajlott, elkeseredése csak növekedett. Egyik nap elment vele sétálni. A nagybátyjának vörös a szakála, s különösen is az a tiszteletreméltó zsidó típus, amit Rembrand örökített meg. Utközben egy kamaszodó gyerek akad eléjük, aki meglátva a zsidót, nagybátyjának ront, megráncigálja a szakállát, röhög és kiáltja: „Zsidó, hepp, hepp!“

„Ott álltam“ — mesélte később háziasszonyának Dávid — „s a gyálázatosság ellen nem csinálhattam semmit!“

A megalázás e pillanatában érlelődik meg bosszúja, de nem általa, hanem a sorstól. Komoran tért Bernbe vissza s ha újabb német atrocitásokról olvasott, úgy ezt mondta házigazdájának:

„Ezeknek a számára mi már emberek se vagyunk!“

A becsültség, a sértés, a megalázás, sokkal inkább felháborították, mint a szükség és a gyilkosság.

Polgári jogok

Az ősz meghozta a harmadikat; 1935 szeptemberében hirdették ki a nürnbergi zsidó törvényeket. Ezek csak összefoglalták azt, ami 1933 márciusa óta gyakorlati lett, de olyan formában, ami a zsidókat most valóban páriákká tette. Ezek a törvények korántsem szimbolomok: a német Jogászszövetség elnöke „az új alkotmány részének“ nevezi azokat, „melyek egész jogi életünket átfogják és áthatják.“ Olyan ökölcsepások ezek, amelyek egyszersmindenkorra megaláznák tartoznak a német zsidókat. Amit a zsidóktól pénzben és állásokban el lehetett rabolni, az már rég pénzsóvár „árják“ kezé-

be hullott; most az állampolgárt fosztották meg a jogaitól, a magánembert a felebaráti szeretettől.

Vajjon elvehető tőlük az állampolgárság? Ezt a jogot az adományozásán kívül régesség nem megszerezték már? Amikor Dávid, a diák a források után nézett, rájött, hogy az első zsidó sírkövek Wormsban, a III. századból erednek, az első okmányok a IV.-ből, hogy a Rajna mellett a római idejében már tizenegy városban éltek zsidók, valószínűleg Hispaniából, Tarentumból és Fuldából jöttek s Jámor Lajos korában a népdalok versezetében, a „Heland“-ban a zsidók mint dalia nép szerepelnek.

A Földközi tenger napsugaras vidékéről, egy évezredes műveltség öleről, a nyugati világ erkölcsének megteremtőjeként jöttek át a tengeren, hogy a rómaiakkal együtt egy népnél erkölcsöket és tudást vigyének, amely nép még az ősapák homályán él, állati bőrköbe öltözve, nyersen, az írás, olvasás ismerete nélkül.

A középkorban

Mint föld- és szőlőművelők ültek azután évszázadokig a Rajna mellett, Sziléziában, Szász- és Bajorországban, a Hansa városokban. A IX. században a Németország és Levante közötti kereskedelm és postáját a kezükben, s mert a zsidók gyakran tettek értelemről és szorgalomról tanúságot, — ez az ő ezeréves bünik! — ezért értékett a nyelveket és hozták fel a középkorban Keletről a selymet és a szőrmét, a kardokat és a páncélt, amit a nagy dámák és urak megkívántak s amikor Nagy Károly követet menesztett Harun al Rasidhoz a kövst mellé adta a zsidó tudóst, Izsákot. Több, mint száz XII. és XIII. századból eredő, ma ősgermán neveként szereplő névről bizonyították be, hogy akkoriban zsidók viselték. Mindaz, amit az erkölcs, a nyelv és a ruházat jelent, a zsidókat évszázadokon át összeforrasztotta a többi németekkel. Mindig, valahányszor helyileg üldözték a zsidókat, mint pl. a XIV. és XVI. századokban, a legjobb németek tiltakoztak az ellen.

Zsidók a hatalmon

Mindent tudja a világ, de Dávid újabb elolvassa. De hogy áll a felelősség kérdése, kérdézi magától, ha tényleg, mint a nációk mondják, a zsidók uralkodtak Németország utolsó éveiben Németországban? Eszerint ő ki idézték fel a háborút, azután ők szabotálták a győzelmet és csinálták a forradalmat. 15 vagy 20 év után nem volna még világos a történelem? Emlékiratoktól és dokumentumoktól elárasztott korunkban sokkal előbb kiderül minden.

A világ tudja, hogy hogy keletkezett a háború s ha kölcsönösen vitatkoznak is még afelelő, hogy ki hány százalékban felelős a háborúért, az az egy bizonyos, hogy a háborút a junkerek és a tábornokok, a hercegek s a nagy hercegek csinálták, akik három császári birodalomban uralkodtak s akiknek az alattvalói között minden lehetséges néptörzs rendelkezett képvislettel: csak épp a zsidók nem. A világ tudja, hogy hogyan veszett el a háború s a „törődés“ koholmánya a német iskolakönyveken kívül sehol a világon nem talál hitelle. A két tucat hadüzenet, fegyverszüneti- és békeszerződésen egyetlen egy zsidó név sem áll. Azok a férfiak viszont, akik a két német tábornok katonai és politikai bűnössége miatt bekövetkezett vereség után akarattal ellenére kénytelenek voltak a felbomlott birodalom vezetését elsőhelyen átvenni, valamennyien ugynevezett árjak, mindenekelőtt a szociáledemokrata Ebert, Scheidemann, Liebknecht, Noske; a nációk másodosorban asszisztáló zsidók száma két férfire és egy nőre korlátozódik.

De a diák kutat tovább! Ekkor tudja meg, hogy a weimari köztársaság 252 minisztere közül mindössze 6 a zsidó. Az egyik azonban, aki valóban hatalmat egyesített a kezében, Rathenau, az első, aki az elidegenedett világ bizalmát már 1922-ben megnyeri, három évvel azután, hogy két „árja“ a versaillesi szerződést aláírta.

Miért találta ki tehát, kérdezi a diák, épp ez a nép mindezeket a hazugságokat? Mi a legmélyebb oka, hogy azt a fajt, mely képtelenség miatt különben is célpontja a világ féltékenységének, sehol nem üldözik úgy, mint itt s hogy csak itt rágalmazzák meg az állam megfontolásával? Hisz egyesek közülük miniszterek és lordok voltak Angliában, miniszterek és nemzeti hősök Franciaországban! A nagy Mirabeau nem a „legnemesebb és legszerencsétlenebb nép“-nek nevezte a zsidókat? Nem épp XV. Benedek pápa bélyegte a zsidóellenességet a kereszténység elleni merényletnek? Miért tehát, miért?

(Folytatjuk)

Huber besze a palesztin Huberman

Egyórás meghitt

Cluj, november 13.

Valaki arról beszél a t most folyó Mifal Bicar delmeit részben négyez órség fenntartására fo lesztinában. Vajjon e szervezett és tökéletes rendőrséget? — veti tagja — hiszen a zsidó rendőri és katonai tes ban közigazgatási szer álló mesterségi ágakb Hubermann otthonia nyezetben láthatóan f kapcsolódik be a társa — Az embernek me a zsidó hajlamokról é ita csak egyszer jár!

Hubermann feje a ban és rendkívüliség gesztiv erővel, hogy n kiszabadulni. Boltozato sült, öszülő haj díszit hatalmas homlokon. villanak elő a markár különös szá, a maga val a legyőzhetetlen sugározza. Kemény, maga külön élő mozd minden változását. Mu kissé az arc, melyet telem világozása ha szellemiség kifejezésé ből kibontakozik Hub lete a világgal, a nap zeneművészettel szemé csak legnagyobb hege igazi egyéniségnek vil nek minden lépése az és a haladásért való.

Palesztináról beszél egy lesziirt és meg ság. — A munkásság s versenyt kellett adno beszélék arról, hogy még haterzer munkás tolongott a hangver mindez egy kisvárosk 120—130 ezer lakosa munkás. Azután mikro kanélküliség követke munkás megcsinálta minden munkásmoz minden munkás — pontosan — három, tét fizette be a szaks közmunkákkal színt nélküliséget. Erre munkásmozgalmak t lesztinai munkás. N magasabb kulturális mezőgazdasági állam magasabb kulturális rópában élő zsidó m a munkások már kiv resztül és Palesztin kás-ifjuságnak az el ber nem tudja kivör ségnek az áldozatos adásnak szelleme al az egész életét jelen sadalmat valami hal cél megvalósítására. megvalósításában eg Ha valaki követ h csinál, azt azzal az mindez a jövőért tö Gimpel Jakab zo kísérője, veti közbe — Sajnos, ez a ban is inkább a vá — Ezt sem úgy szolja Hubermann lesztinai munkás n rosba, amiért példá dó munkás. Paleszt

JEGYEZZÉK JÖL MEG A DACIA A NAGY NEMZETI SORSJEGYÁRUDA

foeladasi irodait

- BUCUREȘTI Strada Eugen Carada No. 9.
 TIMIȘOARA Strada Alba Iulia No. 9.
 BRAȘOV Strada Mihail Weisz No. 5—7.
 BRĂILA Strada Regală No. 25.
 CONSTANȚA Strada Carol No. 52.
 IAȘI Strada Ștefan cel Mare No. 15.
 BOTOȘANI Calea Națională No. 158.
 TG.-MUREȘ Piața No. 47.
 CLUJ Piața Unirei No. 23.
 ARAD B-dul Regina Maria No. 13.

SORSJEGYET DACIANAL vásároljanak

Eladási irodák az ország összes városaiban.

Képvisélet Clujon: „Economia“ P. Unirii 23.

Hubermann Broniszláv beszél az Uj Keletnek

a palesztinai munkásról, a tel-avivi Hubermann-zenekarról, a zsidó népről és Páneurópáról

Egyórás meghitt beszélgetés Hubermannal, amikor a művész hozzászól a napi politikához is

Cluj, november 13. (Az Uj Kelet tud.) Valaki arról beszél a társaságban, hogy a most folyó Mifal Bicarón Ubitachon jövedelmeit részben négyezer főnyi zsidó rendőrség fenntartására fogják fordítani Palesztinában. Vajjon el lehet-e képzelni szervezett és tökéletesen kiképzett zsidó rendőrséget? — veti fel a társaság egyik tagja — hiszen a zsidóság 2000 éven át a rendőri és katonai testületektől és általában közigazgatási szervezetségtől távolálló mesterségi ágakban működött.

Hubermann otthoniasan és a baráti környezetben láthatóan felélénkülve, hamar kapcsolódik be a társalgásba.

— Az embernek megváltoznak a nézetei a zsidó hajlamokról és beállítottságokról, ha csak egyszer járt Palesztinában...

Hubermann feje a maga szokatlanságában és rendkívüliségében hat olyan szuggesztív erővel, hogy nem lehet hatása alól kiszabadulni. Boltozatos koponyáját hátrafért, öszülő haj disziti. Két mély ránc a hatalmas homlokon. Csillogó kék szemek villanak elő a markáns arcából, melyben a különböző száj, a maga előreugró alsóajkával a legyőzhetetlen életerőt és akaratot sugározza. Kemény, erélyes áll kísér a maga külön élő mozdulataival az arcnak minden változását. Mussoliniéra emlékeztet kissé az arc, melyet beszéd közben az értelem világossága hat át a felsőbbrendű szellemiség kifejezésével. Ebből a beszédből kibontakozik Hubermann világszemlélete a világgal, a nap eseményeivel és a zeneművészettel szemben: korunknak nemcsak legnagyobb hegedűművészeknek, de az igazi egyéniségnek világszemlélete ez, aki meg minden lépése az emberért, a népért és a haladásért való.

Palesztináról beszél. Minden szava egy-egy leszúrt és meg nem cáfolható igazság.

— A munkásság számára külön hangversenyt kellett adnom Tel-Avivban. Nem beszéltek arról, hogy zsufolt ház volt, de még hater munkás maradt jegy nélkül és tolongott a hangversenyterem körül. És mindez egy kisvárosban, melynek akkor 120—130 ezer lakosa volt. Ez a palesztinai munkás. Azután mikor kisebbmértetű munkanélküliség következett be, a palesztinai munkás megcsinálta azt, amely a világnak minden munkásmozgalmában páratlan: minden munkás — nem emlékszem már pontosan — három, vagy négyheti keresetét fizette be a szakszervezeti alapra, hogy közmunkákkal szüntessék meg a munkanélküliséget. Erre nem tudok példát a munkásmozgalmak történetében. Ez a palesztinai munkás. Nemcsak általában áll magasabb kulturális fokon, mint például a mezőgazdasági államok munkástömegei, de magasabb kulturális fokon áll, mint az Európában élő zsidó munkástömegek is. Ezek a munkások már kiváltságon mentek keresztül és Palesztinába valóban a munkás-iffuságnak az elitje jutott ki. Az ember nem tudja kivonni magát a lelkesültségnek, az áldozatos munkának, az odaadásnak szelleme alól, mely Palesztinában az egész életet jellemzi. Az egész zsidó társadalmat valamely hallatlan energia fűti egy cél megvalósítására. És ennek a célnak a megvalósításában együtt van az egész nép. Ha valaki követ hord, vagy ha cipőket csinál, azt azzal az áhitattal teszi, hogy mindez a jövőért történik.

Gimpel Jakob zongoraművész, a mester kíséretje, veti közbe:

— Sajnos, ez a munkásság Palesztinában is inkább a városok felé özőnlük.

— Ezt sem úgy kell elbirálni — válaszolja Hubermann — mint másutt. A palesztinai munkás nem azért özőnlük a városba, amiért például a lengyelországi zsidó munkás, Palesztinában kevés a föld. És

ebben mi, európai zsidók vagyunk bűnösök. Nagyon keveset adunk Palesztina céljaira. A mezőgazdasági telepítést ugyszólván csak a nemzeti alapok végzik és a nemzeti alapnak sok pénzre volna szüksége ahhoz, hogy az összes igényeket ki tudja elégíteni. A zsidó munkás Palesztinában — úgy érzem — szívesen megy a földre. Ha azonban nincs, ő is a városokba húzódik.

— Hogyan született meg a Hubermann zenekar? — tesszük fel a kérdést.

— A munkának és a nemzeti teremtőerőnek az a szelleme alkotta meg, ami Palesztina egész életén végig vonul. Ugy érzem, hogy nekem is teremtenem kell valamit. És sikerült. Palesztinában mindennek sikerülnie kell, ami szép célokat követ. December 26-án már meg is lesz a zenekar bemutatója.

Társaságunk egyik zenésze a következő kérdést tette fel:

Hogyan szerzett a mester zsidó fuvósokat?

— Általában az a tévhit — válaszolta Huberman — hogy a zsidó zenészek között nincsen fuvós. Annyi bizonyos, hogy a zsidó fiatal zenészek legkevésbé a fuvós hangszereket kultiválják, de az is áll, hogy viszont a világ legjobb fuvósai zsidók. A zenekar számára nem volt nagy probléma zsidó fuvósokat szerezni. Amerre jártam azóta a világ zenészei között előkelő helyet foglaló zsidó fuvósokkal kötöttem szerződést és ezek már Palesztinában is vannak.

— Milyen zsidó zenészek darabjait adja elő a zenekar?

— Mendelsohnra már az első koncerten sor kerül. Aztán Mahler, a Palesztinában élő Schönberg, Ernst Bloch, Krain, Milhaud, Ravel és a többiek. A zenekarnak hetven tagja van.

Ezután Toscaniniról és a vele való kapcsolatokról beszélt Hubermann.

— Nem igaz, hogy és Toscaninivel belső barátságban volnék, mint ahogy azt gyakran hallottam a zenekar szervezése óta. Toscaninivel szociális-politikai beállítottságom miatt kerültem össze. A két év előtti salzburgi játékok alatt történt. Ausztria a hitlerizmus által legveszélyeztetettebb terület volt és ezért gondoltam rá, hogy Ausztriát minden vonalon, így tehát a művészi életben is támogatni kell, önállóságának megőrzésében. Toscanini annakidején visszautasította a Beyruthba való meghívást, politikai okokból. Levelet irtam, melyben alapos okokkal felkértem, hogy jelenjen meg demonstratív módon a salzburgi játékokon. Toscanini azonnal eleget tett a kérésemnek. Ő is, mint én, a tiranizmus, az elnyomás ellen és az igazságosság győzelméért küzd. Így kerültem tehát tisztára eszmei alapon, össze Toscaninivel. Az akkori salzburgi játékok olyan idegenforgalmat eredményeztek, hogy talán ez a körülmény is befolyásolta az osztrákok hangulatát Németországgal szemben, ahol a salzburgi játékok szereplői nem léphetnek fel.

Toscaninét később megkértem, tegye meg nekem azt a baráti szívességet, hogy a palesztinai zenekart vezényelje. Toscanini kedves volt és teljesítette kérésemet.

Hubermann ezután elmondja, hogy pillanatnyilag konfliktusban van a palesztinai rádió igazgatóságával. A rádió igazgatósága a jelenlegi leadóval nem tudja közvetíteni a koncertet, mert nincs rövid-hullámú felszerelése, amelyen keresztül Palesztinát kapcsolhatja lehozni a világ összes leadóival...

— Megtagadtam a palesztinai rádió meghívását, mert nem teszi lehetővé, hogy a zenekar hangversenyét továbbítsák. Éppen tegnap 160 szavas táviratot küldtem ebben a kérdésben a palesztinai kormány-

Az „Odol” megvédi
gyermekének egészségét

mert az ODOL megelőzőleg hat fertőzések ellen, tehát nátha, torokfájás, influenza és más bajok esetében. Az ODOL üdít és élénkít. Az ODOL egészségesen tartja a fogakat és a szájat. Gyermekei tehát kedveljék el korán a szájpótlást ODOL-lal és jegyezzék meg a mondást:

Használj ODOL-t s ép maradj Szájad, torkod és fogad!

83

fertőtlenítő és bakteriumölő

ODOL

SAJÁJVIZ FOGPÉP

83

a tökéletesített ODOL jelzése, melynek fertőtlenítő hatását nagy mértékben fokoztuk. Az ODOL-nak ezt a kiváló baktériumölő hatását bakteriológiai és klinikai kísérletek tudományosan bebizonyították.

hoz. Valószínű azonban, hogy egyelőre a zenekar hangversenyét még nem lehet közvetíteni. A bemutató megmarad Palesztina szenzációjának. Nem kell féltetni a zenekart. Közönsége lesz. Palesztina nagy élmény.

A zsidó frontharcosok szövetsége akarja összegyűjteni a pénzt az állandó hangversenyterem felépítésére. Ez lesz a Hubermann-zenekar otthona. Az amerikai zsidók felszólításomra egy nap alatt 60 ezer dollárt adtak össze a zenekar alapjaira.

A jelenlevők száma egyre nő. Tizenöt-huszon ülünk Hubermann körül. Halkan, megdölgöln, minden hév nélkül beszél, de mégis hallatlan tűz és akarat csap ki a szavaiból. És ez a tűz még magasabbra lángol, amikor valaki zsidó zenei szervezetről beszél.

— Zsidó zenei szervezet? Előbb a népet kellene megszervezni. Az antiszemita vádjainak pontosan az ellenkezője igaz. Nincs szervezettlenebb, szétesőbb és kevésbé szolidaris nép a világon, mint a zsidó. Hogy lehetne hát zenei szervezete? Nem egy Hitler, de tíz Hitler is kevés volna ahhoz, hogy ezt a népet szolidarissá tegye. A zsidók valami furcsa gyávaságból félnek attól, hogy szervezkedjenek. Holott minden más nép szervezkedik még akkor is, hogy ha diaszporában él. A cári Oroszország leghűségesebb eszközei a balti németek voltak, akik vezető szerepet vittek az orosz közigazgatásban. Minden lengyel falu fölött egy ilyen balti németet állítottak. Jó orosz állampolgárok voltak, de fanatikus németek. Fanatikus németiségüket nem tagadták, szervezkedtek és népi életet éltek, anélkül, hogy valaki is kétségbe vonta volna állampolgári hűségüket. Én magam elsősorban páneuropéer vagyok, másodsorban lengyel állampolgár és csak harmadsorban zsidó. De ahhoz, hogy páneurópai és lengyel lehessen, szükséges, hogy zsidó legyek és hogy a zsidó népet szervezetébe illeszkedjem. Ebben a népből azonban nyoma sincs semmiféle szolidaritásnak...

Valaki Hubermann felé nyújtja a művész „Vaterland Europa” című könyvét és autogramot kér rá.

— Lám, Páneurópa — mondja Hubermann... Páneurópa is csak akkor valósul majd meg, ha mint elnyomásnak a reakciója jelentkeznek. Mint ahogy a francia forradalom a Bastille ellen és a fináncoké, valamint az adó-uzsora ellen robbant ki, hogy aztán a „szabadság, egyenlőség és testvériség” eszméjét teremtesse meg, úgy szülejék majd meg Páneurópa, ha a tiranusok, a fináncoké és az adó-uzsora ellenében kell megszületnie.

Teához szólítják Hubermannat. A beszélgetés végetér. A lengyel konzul társaságában vonul át a szomszéd szobába, ahol meleg, kedves közvetlenséggel szórakoztatja a háziasszonyt és szól hozzá mindenhez,

ami az asztalnál szőnyegre kerül. A cluji színház akusztikájáról is szó esik és Hubermann a következő történetet meséli el:

— Egyik hangversenyem után közvetlenül a város valamelyik társadalmi nagyságával beszélgettem. „Milyen jó akusztika van itt?” — mondtam. — „Igen? nem érzem” — válaszolta a társadalmi nagyság.

A felhangzó harsogó kacajjal már véget is ért a meghitt beszélgetés Hubermann Broniszlávvval. Megjelenik előttünk a művész, aki aggódva érdeklődik a hegedűje iránt.

Hubermann, a tömör-szavu intellektuel, a minden iránt érdeklődő ember eltűnt. Helyette Hubermann, a hegedűművész áll előttünk, aki nyugtalanul a hegedűje után nyúl.

Két óra mulva kezdődik a hangverseny.

A Hubermann-hangverseny nemcsak Cluj, de a környező városok zeneszerető közönségének nagy ünnepe volt. Ünnepe ese mény, amely sokáig marad meg az emberek emlékezetében, mert Hubermann játéka olyan élményt nyújtott, aminőt cluji viszonylatban csak ritkán él át az ember az életben. Főlegesen, sőt nevetéssé volna Hubermann játéka a szokványos kritikai jelzők halmazát alkalmazni. Hubermann játéka minden előadóművészi bravuron túlnő, nem a művészt, hanem a szerzeményt magasztosító művészi teljesítmény és maga a tiszta zenei kvintesszencia. A Bach Chaconne-jának előadásában, mely fénypontja volt a csodálatos hangversenynek Hubermann olyan változatos magasságokba emelkedett, hogy a hegedűben benne sirt Bach pietásának minden lágy-sága és férfias ereje, érezük benne a harangok zúgását, az orgona terhes melódia-gazdagságát, a tisztult művészi elmének elérhetetlen magasságokba való szárnyalását. Könnyes szemű emberek hallgatták ezt az előadást, mely minden előadóművészetben túl a zenegázás hitvallása volt az életről, a kozmoszról és a minden sallangoktól megtisztult emberi lélekről...

De ahogyan Beethoven tavaszi szonátáját, a Csajkovszky hegedűkoncertet és a műsor többi számait adó Stimanovszky és Chopin szerzeményeket játszotta — örök-ké felejthetetlen élménye marad a közönségnek. Olyan vívőerő és mindent elseprő, csodálatos vadtság sirt ki ebből a hegedűből és olyan lágy-ságokat tudott a pianó-részekben kifejezni, hogy az egész nézőtér mely elvárásait hallgatta a játékát, valóságos érzéshullámokban fürdött, hogy aztán a néma áhitattól magára ébredve percekig tartó ünnepléssel köszönje meg a lelkegig ható művészetet az előadónak. A ráadásul adott Schubert: Moment musical-ből a játékos kedvi érzés csapott ki, pajkos melegséggel és az átérzés hevével. Kísérőjét, Jakob Gimpel zongoraművészt nem illethetjük szebb kritikával, minthogy tökéletesen méltó volt a nagy hegedűshöz.

Barzilay István

Légügyi minisztériumot állított fel a kormány

A haditengerészet is államtitkárságot kap az új minisztérium keretében

Bucuresti, november 13. (Az Uj Kelet tud.) A Curenutul jelentése szerint a törvényhozó tanácsok tisztikarának megválasztása után, kedden, a kamarát és a szenátust november 27-ig szabadságozzák. Ezalatt a minisztériumok elkészítik végleges formában is azokat a törvényjavaslatokat, amelyeket a parlament elé akarnak terjeszteni. Tatarcescu miniszterelnök tegnap királyi kihallgatása során aláírás végett előterjesztette a légügyi minisztérium felállítására vonatkozó dekretum szövegét. Az új légügyi miniszter Caranfil mérnök lesz, aki mellé két államtitkár neveznek ki. Az államtitkárok egyike a repülő ügyek, a másik a haditengerészeti ügyek vezetője lesz. Államtitkárokként aktív fizetést szándékozik kinevezni a kormány. Az új minisztérium felállítása a nemzetvédelem fokozott kiépítése érdekében szükséges.

Kettéválasztják a kultuszminisztériumot

Szombaton reggel megjelenik a hivatalos lapban a közoktatásügyi és kultuszminiszter kettéválasztásáról intézkedő rendelet. A közoktatásügyi minisztérium új neve „nemzeti nevelésügyi minisztérium” lesz. Lepadatu tárca nélküli miniszter, akit a szenátus elnökévé fognak jelölni, kilépett a kormányból.

A Lupta szerint a törvényhozó testületek ülésszakának ünnepélyes megnyitásakor a képviselőház tagjai tüntetni fognak a király mellett, a trónbeszéd azon részénél, amelyek Románia külpolitikájára és a nemzetvédelem tökéletesítésére vonatkoznak.

A minisztériumokban élénk tevékenység folyik. Nistor miniszter, Alimanestianu és Caneacu vezértitkárokkal együtt az általános munkaszolgálat megszervezésének módjain dolgozik. A tervezet értelmében az összes 18—21 éves koru fiatalemberek kötelesek résztvenni a közmunkákban. Minden fiatalember három éven át harminc napot fog közmunkával eltölteni.

Ardeali elnököt kérnek a kamara élére

Dinu Bratianu Ordean tartott megbeszélést a liberális párt parlamentereivel. Az értekezleten résztvettek az ardeali és banati pártvezetők összes vezetői. Az értekezlet során különböző javaslatok hangzottak el, a törvényhozó testületek új tisztikarának

összetételére nézve és különösen arról folyt a vita, kik legyenek az új parlamenti ülésszak ideje alatt az ardeali alelnökök. Tiberiu Mosoiu államtitkár azt követelte, hogy az idén a kamara elnöke is ardeali legyen. A tanácskozás délután öt órakor ért véget, majd a parlamenterek Bucurestibe utaztak vissza, ahol Bratianu felkereste Tatarcescu miniszterelnököt.

Az oradeai értekezlet résztvevői egyébként hódoló táviratot intéztek a miniszterelnökhöz, amelyben támogatásukról biztosítják és szerencse kívánataikat tolmácsolják a megkezdett munka folytatásához.

Tatarcescu miniszterelnök tegnap résztvett a Balkán államok vezérkari főnökeinek értekezletén. Az értekezlet befejezése után a vezérkari főnökök megátogatták a Prahova völgyét és a brasovi repülőgépgyárat. Visszafelé kiszállottak Sinaia-ban, ahol megnézték a várost és a Peles kastélyt. Este hét órakor a jugoszláv és görög delegációk elutaztak Bucurestiből.

Gergely Mária: Szolgálni jobb. A Mikszáth-díj nyertes író új könyve, akár az első is, szülők hazájának, Pécs környékének életével foglalkozik. Hőse egy fiatal gazdatiszt, aki belekerül gazdája, az öreg báró szeretőjének bűvkörébe, de elhárítja magát a csábítást, megy a maga célja után s végül is megtalálja a számára kiszabott utat. De van a regénynek egy másik hőse is, az elrejtett völgyben felbuzgó melegforrás, ami köré a szárnyaló fantázia odaképzeli az emeletes szállodát, fürdőépületet, a pezsgő nyaralótelepet. És nem nyugszik, míg a képzelet játékát át nem iltette a valóságba. A fiatal író világszemlélete sokszínű s mégis lehangolt, mintha nagyszakállú bölcs s nem husz esztendő körüli fiatal lány volna. A Mikszáth-díj megnyerése óta nagy várakozás és reményesség kísérte író pályáját. Gergely Márta minden egyes könyvével nagy lépést tesz előre, hogy beváltsa ezeket a reményeket. Gergely Márta: Szolgálni jobb. „Az új magyar regény” sorozatában jelent meg, 282 lap Pantheon kiadásban, szép kiállításban, fűzve 92 lej minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál Cluj. Kérje a Pantheon-újdonságok teljes jegyzékét.

KÖZGAZDASÁG

Nem a bruttó számlaösszeg után kell fizetni a forgalmi adót

A pénzügyminiszterrel ellentétes álláspontot foglaltak el a bíróságok

Cluj, november 13. (Az Uj Kelet tud.) Rég vitatott kérdés, hogy a forgalmi adó alap kiszámításánál mely költségek veendőek alapul. A pénzügyminisztérium ezt a gordiusi csomót egyszerűen kettészelte azzal, hogy a forgalmi adót a számla bruttó összege után követei. E felfogás szerint, amelynek a minisztérium a gyakorlatban is érvényt szerzett, a forgalmi adó alap kiszámításánál az áru árán kívül figyelembe kell venni a fogyasztási illetéket, a csomagolási, fuvar és egyéb költségeket, a rabbot, sőt magát a felszámított forgalmi illetéket is és az így előálló bruttó számlaösszeg után rovándó le a forgalmi illeték.

Az idevonatkozó 1934 évi törvény, amely változatlanul ma is érvényben van, ezzel szemben úgy intézkedik, hogy a forgalmi adó alapjául csak az áru értéke, a csomagolási költség és a fogyasztási illeték szolgál. Természetes tehát, hogy mindazon esetekben, amidőn ez a kérdés bírói eldöntés alá kerül,

a bíróságok csak a törvény szellemében és szövege szerint döntenek, bár egyes verziók szerint már ezzel ellentétes és a pénzügyminiszteri felfogásnak megfelelő bírói döntés is előfordult.

Ujabb két törvényszéki ítéletről tudunk, amelyek a pénzügyminisztérium értelmezésével ellentétben a törvény betűszerinti szövegeinek alkalmazását jelentik. Egy oradeai cipőgyár ellen kihágási jegyzőkönyvet vettek fel a pénzügyi közegek, arra hivatkozva, hogy a forgalmi adót helytelenül számította és ezáltal a kincstárt megkárosította. A vállalat a törvényszékhez fellebbezett, amely a kihágási jegyzőkönyvet megsemmisítette és kimondotta, hogy a forgalmi adó megállapításánál a törvényben megjelölt nettó számlaösszeg szolgál alapul.

Értesülésünk szerint nemrégiben a sibui törvényszék is hasonló értelemben döntött egy konkrét kihágási ügy kapcsán.

Minden 10 ezer lejnél nagyobb bankhitel a jegybank ellenőrzése alá kerül

Bucuresti, november 13. (Az Uj Kelet tud.) A hitelkataszter felállítására és a folyósított hitelek ellenőrzésére vonatkozó törvényjavaslat szövege elkészült. Eszerint minden egyes jegybank-fiók mellett hiteellenőrző szolgálatot, hivatalt állítanak fel. Ellenőrzés alá tartoznak mindazon bankok által folyósított hitelek, illetve kölcsönök, amelyek egy, vagy több tételben a 10.000 lejt érik. Ez az értékhatár a jegybank kérésére minisztertanácsi jegyzőkönyvvel módosítható, sőt országgyűlésenként, vagy városenként különböző is lehet.

A törvény hatálya alá tartoznak az összes pénzintézetek, hitelszövetkezetek, Ipari Hitelintézet, biztosító társaságok.

A törvény életbeléptetésétől számított három hónapon belül az összes bankok kötelesek a Banca Nationala rendelkezésére bocsátani az adósaiknak folyósított kölcsönökre és hitelekre vonatkozó kimutatásait, melyekben feltüntetendő az adósok neve, foglalkozását és lakhelyét.

Amennyiben a bank adósa kereskedő, a kimutatásban feltüntetendő a cég elnevezésére, tárgyára és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok is. Ha az adós vállalat közkereseti, vagy betéti társaság, a kimutatásban feltüntetendő a cégtársak neve, foglalkozása és lakása. Ugyanezen adatok közlendők a kezésekre, társadósokra, stb. nézve is. Hasonlókép közlendők a hiteellenőrző hivatallal a hitelmegállapodás jellegére, a megszavazott és a ténylegesen folyósított hitelre és a nyújtott garanciákra vonatkozó összes adatok is.

A törvény életbeléptetése után folyósított hitelek 8 napon belül közlendők a hitelellen-

őrző hivatallal. Minden negyedéven egyúttal külön kimutatásban közlik a bankok a hitel-ellenőrző hivatallal mindazokat a változásokat, amely az egyes adósok tartozásainál előfordult, amennyiben a változás a 20 százalékos eltérést megtagadja.

A törvény előírásának betartása érdekében a jegybank meghatalmazottjai a bankoknál ellenőrzést gyakorolhatnak és egyben joguk van a hitelügyletekre nézve a folyósító banktól bármilyen információt, adatot és okmányt bekérni.

A bankoknak jogukban áll adósaikra nézve az ellenőrző hivataltól információt kérni. A hivatal közli a bankkal, hogy a kért adat adós szerepel-e már az adósok listájában, ha igen, mily összeggel, mily garanciákat nyújtott. A hivatal azonban nem közölhet a többi hitelező megjelölésére vonatkozó adatot.

Ráncos, száraz,
zsíros, mitesszeres, pattanásos,
szeplős, foltos, szemölcsös, hajszálas

?

Keresse fel bizalommal

BOTÉ kozmetikát
CLUJ, Calea Regele Ferdinand 34.
Tanítványok kiképzése.

Közgyűlési meghívó. A Timisoarai Zsidó Középiskolák Volt Növendékeinek Szövetsége november hó 15-én, vasárnap délelőtt pontosan 12 órakor a Zsidó Liceum épületében tartja harmadik rendes közgyűlését az alapszabályszerű tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Főtítár jelentése a lefolyt munkáról. 3. Pénztáros jelentése. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése és ennek alapján a lelépő tisztikar felmentése. 5. Költségvetési előirányzat az 1936—37. évre. 6. Az új tisztikar megválasztása. 7. Esetleges indítványok. Erre a közgyűlésre a t. tagtársakat ezuton is meghívja az elnökség.

— Agy- és szívrémeszesedésben szenvedőknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az enyhe természetes „Ferenc József” keserivíz azáltal, hogy a tápcsatorna tartalmát kíméletesen levezeti és az emésztőrendszer működését biztosan elősegíti. Az orvosok ajánlják.

— Bombayban újabb összeütközések voltak hinduk és muzulmánok között. Londonból jelentik: Bombayban újabb összeütközések voltak a muzulmánok és hinduk között. A gyalogsági csapatok helyreállították a rendet. Az összeütközésnek négy halálos, tizenkét sebesült áldozata van.

Az ismeretlen Japán. A kelő nap országát úgy él emlékeztünkben, mint a szépség és romantika hazája, ahol legfeljebb a földregés szől bele néha az idilli képbe. Valóban létezik ez a Japán is, előtérben virágzó cseresznyeágak, hátul a hóborította Fuji-jama. De a mai Japánnak mégsem ez a jellegzetessége. Ez az ősi ország, a mult század második felében hirtelen ráeszmélt arra, hogy mi-féle rendeltetése van Keleten a rohamos tempóban megindult fejlődés útján. Első szereplése 1905-ben a korhadó orosz nagyhatalom legyűrése volt, ma már Afrikát fenyegeti s holnap talán Európát is. A hegyi patakok partján villanytelepek épülnek, a tenger mellett óriási méretű dokklok, gyárak, a pusztaság közepén, mintegy varázsütésre, új városok bujnak ki a földből és a tüzhányók havas csúcsa felett gépfegyveres, páncélos bombavető repülőgépek cirkálnak. Mécis Alajos három esztendő teltével ebben a furcsa, ellentéttel tel országban. Amit leirt, maga tapasztalta. Az ismeretlen Japán c. könyve 16 pompás műmelléklettel van ellátva, 284 lap, 64 eredeti fényképpel. Pantheon kiadás, pompás kiállítás 125 lej, minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál Cluj. Kérje a Pantheon újdonságok teljes jegyzékét.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

COLECTURA OFICIALĂ

sorsjegyei a következő helyeken kaphatók:

BUCUREȘTI... Bulevardul Elisabeta 3
Calea Griviței 23
B-dul Ferdinand 17
Str. Strovopoleos 8
Calea Victoriei 20
B-dul Take Ionescu 23
Str. Lipsani 23
Calea Victoriei 20

CLUJ... B-dul Regina Maria 46
ALEXANDRIA (Teleorman) Str. Carol 211
BRAȘOV... Str. Gh. Barițiu 1
SIBIU... Piața Regele Ferdinand 7
RÂMNICUL VĂLCEA Str. Traian 126
FOCȘANI... Piața Mare a Unirii 105
IAȘI... Str. Gându 2
Str. Ștefan cel Mare 34

valamint az ország összes városaiban ahol ez a cégtábla látható

LOTERIA DE STAT COLECTURA OFICIALA

COLECTURA OFICIALA

Ardeal Központi Székhelye

CLUJ, Str. Regina Maria 46 szám

Decembertárgya

A náci-propaganda

Cluj, november 13. Szécsenek szerint az ember Frankfurt ellen a tárgveszi kezdetét a graubündenorségi előtti. A tárgyhárom napig fog tartani Frankfurt buncselése. A politikai körülmény megölt Gustloff propagandájára vonatkozik. Két egyike lesz az utóbbi nemzetközi események könyve „Gyilkosság Davos Uj Kelet folytatásában” sokban hozzájárulnak megvilágításához.

A náci-propaganda és terrorizmus elleni menyt ebből az alkalomból Deutsches Nachrichten nemet sajtó kiadta Frankfurt-árgyalás Frankfurt ellen legbünyügyi tárgyalás jó zott az egész világ sz

Select Mozaik
Korda S

Abdullah jelentkez a palesztin

Beer Séba körny a palesztin

Jeruzsálem, november arabok körében nagy kértény, hogy a londoni bizottság elindulásával ezte az új bevándorlási h hogy a királyi bizottság sem függeszti fel a zs Al Liva című lap a k arabok a kormány össitették. A kormány ez arab követelésnek sem tény, hogy a bevándorlá arra mutat, hogy a korját akarja folytatni.

A legfelsőbb arab ugyan a királyi bizot ezt a határozat végének ellenére is bizto arab személyiség fog bizottság előtt, hogy a palesztinai kérdések kívül tovább folytatják királyi bizottság szám nap értesülése szerint lah emir fia kijelentett jelenni a királyi bizot dullah emir azonban ezen szándékát.

Az Al Liva című la sa, tudni véli, hogy a királyi bizottság elő tervezet, amely sz áranyoz elő Beer Séba célra nagyobb földk mány a zsidók rendelken lakó arabokat arr birtokukat legfeljebb zák családonként. Az vezetet közli az arab sági bojkottjának mé zólag. A terv szerint a leforgása alatt 200 ez a Palesztinából való A sarafendi fogolyt ották az utolsó fogly ezzel teljesítette a egyik lényeges kíván A talavivi polgármes mindig hevesen dulna

Legelegán
francia és a
Királyné
Cluj, Str. M

December kilencedikén kezdik tárgyalni David Frankfurter bűnügyét

A náci-propaganda idegeskedik. Kitérítik a tárgyaláson a náci-politika bűneit

Cluj, november 13. Svájból érkező jelentések szerint az emberöléssel vádolt David Frankfurter ellen a tárgyalás december 9-én veszi kezdetét a graubündeni kantoniális törvényszék előtt. A tárgyalás előreláthatólag három napig fog tartani és kitérjed nemcsak Frankfurter bűncselekményére, hanem azokra a politikai körülményekre is, amelyek a megölt Gustloff propagandisztikus tevékenységére vonatkoznak. Kétségtelen, hogy a per egyike lesz az utóbbi évek legjelentősebb nemzetközi eseményeinek. Emil Ludwig könyve „Gyilkosság Davos-ban” — amelyet az Uj Kelet folytatásokban közöl — kétségtelenül sokban hozzájárul a bűntett lelki okának megvilágításához.

A náci-propaganda maga hatalmas pörz és terrorizálóval igyekszik a közvéleményt ebből az alkalomból is félrevezetni. A Deutsches Nachrichten Büro című hivatalos német sajtóirósító a következőket írja a Frankfurter-tárgyalásról: „A zsidó David Frankfurter ellen legközelebb megtartandó bűnügyi tárgyalás jó alkalomnak mutatkozik az egész világ zsidó sajtója számára,

hogy a vádlottról szimpatikusan nyilatkozzon, sőt hogy dicsóítsa a gyilkos tettet. Így mindenképp az antiszemitizmus leküzdésére alakult liga (a ligának több a keresztény, mint a zsidó tagja. Szerk.) a gyilkossággal kapcsolatban magát a Führer személyét is gáncsolta. Zsidó köröknek az az arcátlan kísérlete, hogy a törvényszéki tárgyalást Chur városában ösz-zsidó propaganda fórumává tegye, még a legnyugodtabb svájci idegeket is felkorbácsolta.”

A sajtótudósító hivatkozik a Berner Bund egy cikkére, amely dr Göbbels propaganda-miniszter legutóbbi sportpálistabeli beszédét kommentálva azt írta, hogy a németek mai beállítottsága mellett nem csoda, ha a zsidó propaganda megfelelő formában jön a válasz.

Annyi bizonyos, hogy Németországban a churi tárgyalás iránt nagy idegesség nyilatkozik meg. Fenyegetik a birodalomban élő 400.000 zsidót újabb jogfosztásokkal, hogy ezzel nyomást gyakoroljanak a világ zsidóinak közvéleményére.

Selekt Mozgó

Korda Sándor

hatalmas exotikus filmjét:

Nagy sikerrel vetíti:

Bozambo-t

Előadások kezdete vasárnap délelőtt 11 órakor

Abdullah Emir fia is kihallgatásra jelentkezik a királyi bizottságnál a palesztinai arabok érdekében

Beer Séba környékén nagyszabású zsidó telepítést akar eszközölni a palesztinai kormány? Megszűnt a sarafendi fogolytábor

Jeruzsálem, november 13. A palesztinai arabok körében nagy csalódást keltett az a tény, hogy a londoni kormány a királyi bizottság elindulásával egyidejűleg bejelentette az új bevándorlási kvótát és kijelentette, hogy a királyi bizottság munkájának időjele sem függeszti fel a zsidó bevándorlást. Az Al Liva című lap a következőket írja: „Az arabok a kormány összes követeléseit teljesítették. A kormány ezzel szemben egyetlen arab követelésnek sem tett eleget. Az a tény, hogy a bevándorlást nem függesztik fel, arra mutat, hogy a kormány eddigi politikáját akarja folytatni.”

A legfelsőbb arab bizottság kimondta ugyan a királyi bizottság bojkottálását és ezt a határozatot vélelgesnek minősítették, ennek ellenére is biztosra veszik, hogy több arab személyiség fog megjelenni a királyi bizottság előtt, hogy véleményét nyilvánítsa a palesztinai kérdésekben. Az arabok ezenkívül tovább folytatják anyaggyűjtésüket a királyi bizottság számára. A Haboker című lap értesülése szerint Thallal herceg, Abdullah emir fia kijelentette, hogy hajlandó megjelenni a királyi bizottság előtt. Maga Abdullah emir azonban nem helyesli fiának ezen szándékát.

Az Al Liva című lap, a főmufti hivatalosa, tudni véli, hogy a palesztinai kormány a királyi bizottság elé akar terjeszteni egy tervezetet, amely széles zsidó kolonizációt irányoz elő Beer Séba környékén. Erre a célra nagyobb földterületet bocsát a kormány a zsidók rendelkezésére, míg a környéken lakó arabokat arra készítik, hogy földbirtokukat legfeljebb 150 dumamra korlátozzák családonként. Az Adifaa című lap tervezetét közli az arabok zsidóellenes gazdasági bojkottjának megszervezésére vonatkozólag. A terv szerint a bojkott négy esztendő leforgása alatt 200 ezer zsidót kénszerítene a Palesztinából való kivándorlásra.

A sarafendi fogolytáborból szabadon bocsátottak az utolsó foglyokat is és a kormány ezzel teljesítette a legfőbb arab bizottság egyik lényeges kívánságát.

A telavivi polgármesterválasztás körül még mindig hevesen dühnek a harcok. Az általa-

nos cionisták szövetsége (Klal A.) rendkívül heves támadást intézett Rokeach polgármester kinevezése ellen és követelte annak visszavonását. Mose Chelouche, a városi tanács által megválasztott polgármester felhívást intézett Rokeach-hoz, melyben felszólítja őt, hogy adja vissza a kormánytól kapott kinevezést, irjanak ki új választásokat és addig Rokeach és Dof-Hos, a két megválasztott alpolgármester együttesen irányítsa a város ügyeit.

Rokeach vasárnapra összehívta a városi tanácsot, amelynek ülése rendkívül viharosnak ígérkezik, miután a többség Rokeach visszavonását fogja követelni.

A Times tudósítója beszélgetést folytatott Said Nadsí al Asi iraki külügyminiszterrel, aki kijelentette, hogy Irak népe nagy érdeklődést tanúsít Palesztina jövője iránt és az iraki kormány ama kívánságának ad kifejezést, hogy igazság szolgáltatás a palesztinai araboknak, anélkül, hogy bárki mással igazságtalanság történne.

A Times élesen támadja a kormányt amiatt, hogy futni engedte Kaukji beyt, aki most az iraki kormány vendége és akit hősként ünnepelnek Bagdadban.

— A belgári román követ bucsukihallgatása Mária királynénál. Belgrádból jelentik: Guranescu volt belgári román követet Mária királyné és Pál herceg bucsukihallgatáson fogadták. Mint ismeretes, Guranescut a kormány bécsi követévé nevezi ki.

— Roosevelt elnök átadta a forgalomnak a világ legnagyobb hidját. Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök tegnap a Fehér Házból gombnyomással megnyitotta a forgalmat a világ legnagyobb hidján, amely San Francisco és Oakland között biztosítja a kapcsolatot. A hid 13 kilométer hosszú.

— Felfüggesztették a vilna egyetem előadásait. Varsóból jelentik: A PAT hírszolgálati iroda jelenti, hogy a vilnai egyetemen történt incidensek miatt az egyetem rektora felfüggesztette az előadásokat.

Legelegánsabb

francia és angol munkák, gyönyörű estélyi ruhák olcsón készülnek.

Királyné „Elite Divatszalon”-jában

Cluj, Str. Memorandului 5. szám. Az udvarban.

HA GHEORGHE STANOIU

-tól

MA sorsjegyet vesz,

HOLNAP milliomos lehet

Siessen, vásároljon sorsjegyet

GHEORGHE STANOIU

cluj-i fiókjától

PIAȚA UNIRII 7.

„Európában csak akkor lesz béke, ha minden ország tudni fogja, hogy Anglia felkészült a háborúra”

Baldwin válasza Churchill beszédére a német légi fegyverkezés ügyében. Anglia tovább fejleszti fegyverkezését

London, november 13. (Rador.) Az alsóház tegnapi ülésén Churchill olyan kijelentést tett, hogy a német légi fegyverkezések legalább egy harmaddal meghaladják az angolokét. Ő 1500-ra becsüli az elsővonalbeli német repülőgépek számát. Ebben az ügyben vizsgálót kér. Ha Anglia át tudja élni azt az időszakot, amelyben a német hadsereg sokkal fellette áll a francia és angol seregeknek, talán olyan mérnökök leszünk, akik szilárd alapokra építik a viág békéjét.

Baldwin válaszában kifejtette, hogy Angliának mindent el kell követnie az európai béke fenntartása érdekében. Kétségbevonja a Churchill által idézett számok helyes voltát,

ami a német hadirepülőket illeti. Anglia erőfeszítései nem fognak veszíteni erejükből, amíg nem lehet bizonyosra venni, hogy biztos béke lesz Európában. Viszont béke Európában csak akkor lesz, amikor minden ország tudni fogja, hogy fel vagyunk készülve a háborúra, — fejezte be beszédét Baldwin.

London, november 13. (Rador.) Az alsóház tegnap megszavazta a válaszfeliratot. Attlee őrnagy és Churchill beszéltek, akiknek Baldwin miniszterelnök válaszolt. Baldwin biztosította a képviselőket, hogy a kormány mindent megtett és meg fog tenni a minden eshetőségre kész nemzetvédelem biztosítására.

SPORT

Befejezés előtt a Nemzeti Bajnokság

A vasárnapi forduló tisztázhatja az őszi elsőség kérdését

Cluj, november 13. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság A) csoportjában vasárnap ismét teljes fordulót bonyolítanak le. A forduló érdekessége, hogy feleletet adhat arra a kérdésre, hogy az őszi ki lesz az első. Ebből a szempontból a Bucurestiben eldöntésre kerülő Venus-CFR mérkőzés lehet az irányadó. Ha ugyanis a Venus győz, elsőségét az őszi nem lehet elvitatni. Másik igen érdekes mérkőzése a vasárnapi forduló programjából a Timisoaran eldöntésre kerülő Ripensia-CAO. A részletes program egyébként a következő:

Venus-CFR.
Unirea Tricolor-Victoria.
Ripensia-CAO.
Crisana-Gloria.
AMEFA-Juventus.
Universitatea-Chinezul.

Bucurestiben Venus-CFR, bírő Picky Kroner. A mérkőzés nemcsak a Nemzeti Bajnokság elsőségéért derib, de a legjobb bucaresti csapat címért is. Az ellenfelek eddigi találkozó alapján az esélyek egyformák. Az egyesületek teljesítményét tekintve is körülbelül egyenlő erők küzdelméről ígéri a bucaresti derby. Tekintettel azonban arra, hogy a CFR csatársora gólképesebb, míg a Venusból Sepi hiányzik, az esélyek a vasutascsapat felé hajlanak. Ha a mérkőzés eldöntetlenül végződik, ez a vasutascsapat gyengeségének volna jele. A papírfórman kívül azonban a mérkőzés kialakulásánál sok olyan körülménnyel kell számolni, amelyek a derbyk velejára. Eppen ezért meglepetés sincs kizárva.

Bucurestiben Unirea Tricolor-Victoria, bírő Petru Vasile. Az egymásután három győzelmet elért cluji Victoria nehéz feladat előtt áll Bucurestiben. Nem elfelejtendő ugyanis, hogy a cluji csapat saját pályáján, idehaza érte el hármas győzelmi szériáját. Tekintettel pedig arra, hogy a mérkőzés tétje a bucaresti csapat szempontjából értékesebb, valószínű, hogy a Victoria győzelmi szériája megszakad. Az Unirea Tricolor kemény felépítésű együttes, jobb, semhogy a bajnoki táblázatban elfoglalt helye igazságosnak mondható volna. Csatársora különösen veszélyes. A mérkőzésnek a bucaresti csapat a favoritja.

Aradon AMEFA-Juventus, bírő dr Ciurel. A bucaresti csapat, ha az utóbbi időben javuló formát is mutatott, nem valószínű, hogy a Ripensia legyőző aradi munkáscsapatra veszélyes lehet. Az AMEFA minden bizonnyal győzni fog.

Oradean Crisana-Gloria, bírő Jean Petrescu. Az odahaza veszélyes Crisana alighanem újabb győzelemmel igazolja be, hogy Barátky elvesztése még nem jelenti az együttes jelentőségének csökkentését. A Gloria csak odahaza tudja képességét maradék nélkül érvényre juttatni, még ott is nehezen. A papírfórma szerint ugyan a Gloria favorit, a Nemzeti Bajnokság küzdelme azonban már bebizonyította, hogy a papírfórma nem döntő jós.

Timisoaran Ripensia-CAO, bírő Tica Iliescu. Nagy, talán szép küzdelmet fog a mérkőzés eredményezni. Mindkét együttes mutatós futballt játszik, az eredményesség szempontjából azonban első helyen a Ripensia áll. A CAO legutóbbi cluji játéka alkalmává olyan szimptomákat árt el, hogy az együttes gyengeségi periódusban van. Ha ez a krízis csak pillanatnyi is lett volna, a Ripensia jobb együttesnek látszik, mint vasárnapi ellenfele. A mérkőzésnek, ha az Oradean lenne is, a Ripensia volna a favoritja. Timisoaran aligha vehet akár csak pontot is el a CAO. Egy-két gólos Ripensia-győzelem a valószínű.

Clujon Universitatea-Chinezul, bírő Mity Niculescu. A két együttes körülbelül ugyanazon játékerőt képviseli. Tekintettel arra, hogy a mérkőzés Clujon kerül lejátszásra, az Universitatea győzelmé valószínű.

A Nemzeti Bajnokság B)

A Nemzeti Bajnokság B) csoportjai közül a keleti csoportban igen érdekes mérkőzés lesz Bucurestiben. A keleti csoport élén álló Makkabi a veszített pontok szerint egy ponttal mögötte levő constantai Victoriával mérí össze erejét. A mérkőzés érdekességét fokozza az, hogy a constantai csapat akadályozta meg a tavalyi a bucaresti zsidó együttest abban, hogy a minősítő torna elsőségéért küzdessen. Ha a bucaresti csapat ezen az akadályon is túl jut, őszi elsőségét véglegesen megszilárdította. Odahaza, különös tekintettel tartós jó formájára, a Makkabi csapata

bizonyval ezen az akadályon is sikerral jutul. A részletes program:

Nyugati csoport:
Craiovaban Craiovan-CFR Simeria, bírő Gherman.

Lugojon Vulturii-Stăruința, bírő Ritter.
Satu Mare Olimpia-CAMT, bírő Vuia.
Alba-Iulian Unirea-Jul, bírő Stan.
Târgumureșen Mures-Victoria, bírő Muresan.

Sibiuban Soimii-Phonix mérkőzés volt kitűzve, ez azonban a Phönix nyolcnapos felülgesztése miatt elmarad.

Keleti csoport:
Bucurestiben Makkabi-Victoria, bírő dr Rusu.
Cernautiban Dragos Voda-Sporting, bírő Spiridon.

Brasovban IAR-DVA, bírő Bauer.
Brailaban Franco Romana-ACFR, bírő Ceareanu.

Iasiban Textilia-Sporting, bírő Protopescu.
Ploestiben Tricolor-Jahn, bírő Vasilescu.

Dr. Buteanu Aurél az Északi Jégkorong Liga elnöke

Bucuresti, november 13. A főszövetség (OETR) nagy súlyt helyez a román jégkorong sport fejlesztésére és ezért az ország jégkorong foglalkozó egyesületeit három ligába sorolta, amelyek centrumai Bucuresti, Cluj és Cernauti lesznek. A cluji liga vezetésével az OETR dr Buteanu Aurél, a Patria főszerkesztőjét, az ismert kitűnő sportembert bízta meg. Buteanu dr személye garancia arra, hogy Ardeal és Banat jégkorong sportja a fejlődés útjára lép és hamarosan elérheti a fővárosi nivót.

Buteanu dr még nem fogadta el a megbízást, mert előbb tárgyalásokba kezd az érdekelte egyesületekkel, de máris kiállításba helyezte a cluji egyesületeknek, hogyha terveit sikerül valóra váltani, úgy jövőre műjéppályájára lesz az itteni sportolóknek és számos nemzetközi mérkőzéssel igyekszik majd tág teret biztosítani ennek a nemes sportnak.

A Nemzeti Bajnokság, vagy a Román Kupa győztese képviseli Romániát a KK Kupában? Bucurestiből jelentik: Illetékes körök-

GIF

SZALMIÁK ÉS SAVMENTES ELEMET

MÁR MINDENKI HASZNÁLJA
REGENERÁLÓ KÉPESSÉGE ÉS TARTÓSSÁGA
ÓRIÁSI.

VIGYÁZAT UTÁNOZZÁK! GALVANI S.A.

ben még nem döntöttek afelől, hogy Romániát a Közép-Európa Kupában a Nemzeti Bajnokság győztese, vagy a Román Kupa győztese képviselje. Az ügybe végső fokon a Consiliul Federal legközelebbi ülésén döntenek.

Ezer lejjel járult hozzá a brasovi Ivria a Bicarón-akcióhoz. A most folyó Bicarón-akció során a brasovi Ivria sportegyesület 1000 lejjel járult hozzá az országépítés rendkívül alapjához. Az Ivria gesztusa igazolja, hogy az egyesület elnökét, Radó Miklóst mennyi zsidó szeretet hatja át és mennyire tisztában van azval, hogy a zsidó sportegyesületek szorosan együtt kell működjenek az országépítési szervekkel és az országépítés érdekében. A brasovi Ivria különben toránra, asztaliteniszre és irodahelyiségre alkalmas helyiséget bérelt. A tornaszakosztály a közeli napokban kezd meg működését toratanárnó vezetésével. A tornaszakosztályban fognak tornászni a brasovi zsidó elemi iskola növendékei is.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA TURNÉJA:

Clujon:

Vasárnap, november 15 (este): Lohengrin. (Adolf Fischer, a prágai opera tenorjé-
Kedd, november 16: (Cernautiban) Traviata. val.)

Hétfő, november 16 (este): Tannhäuser. (Fischer Adolf, a prágai opera tenorjával.)

A SZERENCSE az AURORA Sorsjegyarudától

AURORA jön

vásároljatok sorsjegyeket elárusító helyeinken:

BUCUREȘTI Calea Victoriei 22
Calea Victoriei 33-35
TIMIȘOARA B-dul Regele Ferdinand 11
BRAILA Str. Regală 17
CONSTANȚA Str. Carol 22
GALAȚI Str. Colonel Boyle 22
IASI Str. Ștefan cel Mare 36
CLUJ Str. Piața Unirei 20
ORADEA B-dul Regele Ferdinand 1

valamint az ország összes városaiban.

Szerencsés **AURORA**-sorsjegyek!
Kereskedelmi Hitelbank Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 20.

Ször

A korábbi órázseg a nép. A vézik a tömeg, amelyen százáva

Az emberek töze, mint Moskottabaknak t. ukrainai nép. lan. A szovjetnekel van megáldvdorfáknak, a zsidó zsm nem tilthat hogy onták ma holdnak sem tilt sugarával fényt éjszakákba...

Látogatóban v dó családnál. Kit medresbe szeret fogadják.

— Kit érdekelt? Azt sem tudja. Lehet — mond valami zsidó keresi fel...

Kategórikusan hogy szombaton látni a kiewi be. A házigazda, soilyan felajánl „zsinagóga” felja a zsidó házigm fog zsidó v tani...

Elindulunk. Kiserőm, a szodott meg zsidó természetesen „Zags” (eskivő) gisztraturája) h

A feleségem gondolt arra, fölvetesse és én reket megkeresz. Körültekintek egy zsidót, akite van a beszemed. Zsidókkal talál nem minden h volt... —Azonba — én olyan zsi arcán minden tem az Isten hálkozom néhány

Őszes „balabó lépekkel; szor szük nadrágban tikus, chassid, mellénye, zsakevigan szolgálhat ruhája szolid, z

„Jó szombato jiddisü — nem mondhatték? A zsidó, darc hogy tul elegán gyanusan „goj” úzők beöle...? De, ugylátszó volt. Néhány p laszolt. „Jó s messzire, a „Kupeceszke” bizonyára nem rem odáig, — miközben ferde lóan orosz kise igazi ciceronera gunkra hagy.

— Mivel ker — kérdem uj is — Eh — mond nek a zsidók. Magam, régebb kerestem. Rend kor ők jöttek, toraim nem kel butorgyárat alkást foglalkozt sággal kapkodt vagyok. Jött az nem létezik se minden hatodik tartom a régi chulu. Az isten világ teremtése Ez így van és rérum nem mieink közül helyt nyitottum 350 helyett, 25

ROYAL MOZGO MUSORA:

Strogoff Mihály. Verne Gyula híres regénye. Az év leghatalmasabb filmalkotása. Monumentális kiállítás, tökéletes, művészi rendezés, felejthetetlen jelenetek. Főszerepekben: Adolf Wohlbrück, Yvette Lebon, Ermolieff francia produkció. Román és magyar feliratokkal. Műsor előtt a legfrissebb Fox világhírűdés.

EDISON MOZGO MUSORA:

Csodaműsor román és magyar feliratokkal: II. Pierre Benoit regénye: Könyvmárk. Elisa Landi, Pierre Fresnay. II. Bakfisszony. Pompás vigjáték. Jenny Jugo, Paul Hörbiger. III. Hírűdés. Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órakor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Szülők! Gyengétehetség, ideges természetű, különféle fogatkozósu gyermekeket felvezek, nevelési és tanítási zavaroknál ingyen szaktanácsot adok választébeleg ellenében is. Kory gyógypedagógiai intézeti tanár Ineu, jud. Arad.

Válogatott gesztenyét, bányai szilvát, száraz gombát szállít Rooz Emil Tauji de sus.

Szörmek dus választékban. Bundák készítését, javítását legolcsóbban vállalom. Gallérozások a legújabb bécsi modellek szerint készülnek. Bixenspaner szörmeszalón Regele Ferdinand 3, zembé a kapuvál emeleten.

Paplan, matrác, párna saját kézziműnynek legolcsóbban, nagy választékban „Trousseau” kaphatók Cal. Maréchal Foch 10. Toll tisztítás, paplan, matrác átalakítását olcsón vállalom.

Kertes házban kiadó uccai butorozott különbejáratu szoba. Str. Bratianu 45.

Nyolcadik gimnazista szegénysorsu zsidó lány tanulmányai folytatása céljából keres alsóbb osztályu tanulókat korrepetálásra. Cim a kiadóban.

Forduljon bizalommal a Diákcsörgőzshöz, ahonnan csak jól ismert és felkészült házitantit, korrepetitort, nevelőt küldenek önnek.

Román, német anyanyelvű diákok küldünk nyelvelveket adni.

Francia szakos tanárjelöltek keresnek tanítványokat.

Megkeresések telefonon is (7-75.)

Hubermann koncerten elvesztett pénztárcámért becsületes megtalálóknak megfelelő jutalmat adok. S. I., Piața Unirii 20.

Toalettszappanmestert, modern szakképzettséggel, felvezek. Klein szappangyár Turulung, jud. Satumare.

Kisigényű vas- és fűszerszakmában jártas segéd szombattartással állást keres. Vidékre is elmegy. Simon Adolf Hida, jud. Cluj.

27 éves, csinos hajadon 200.000 lej készpénzzel, szép butorral és kelengyével keres olyan férjet, akinek biztos egzisztenciája van. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő iroda Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Kiadó egy szép portálos üzlethelyiség, azonnal átvehető és egy különbejáratu butorozott szoba. P. Mihai Viteazul 39. Ház tulajdonosnál.

Középsőiskolát végzett fiatal izraelita leány gyermekek mellé menne. „Házimunkában jártas vagyok” jellegre.

Kereskedelmi iskolai végzettséggel bírő fiatalember ipari vagy kereskedelmi vállalatnál kezdő fizetéssel állást keres. Cim a kiadóban.

Ch. Soskesz (Varsó):

Szombat délután egy kiewi zsidó templomban

A koraesti órákban a kiewi uccákon hemzseg a nép. A város híres parkja felé hullámlak a tömeg, vagy az ezüstös Dnjeperhez, amelyen százával ringanak a csónakok.

Az emberek itt sokkal jobban vannak öltözve, mint Moszkvában. Vigabbak és jóllakottabbnak tűnnek. Ilyen volt örökké az ukrainai nép. Temperamentumos és gondtalan. A szovjetnek ez a vidéke kövér földekkel van megáldva. A dús cseresznye és szederfák, a zsiros földeknek semmilyen rezsim nem tilthatja meg, hogy virágozzanak, hogy ontsák magukból a bőséget és a sárga holdnak sem tilthatja meg senki, hogy ezüst sugaraival fényt árásszon a tikkadt ukrainai éjszakákba...

Látogatóban voltam egy ismerős, kiewi zsidó családnál. Kivánságomat, hogy egy beszmedresbe szeretnék ellátogatni, csodálkozva fogadják.

— Kit érdekel ma ilyesmi?

Azt sem tudják, merre van a „zsinagóga“. Lehet — mondják — hogy létezik valahol valami zsinagóga, de valószínűleg senki sem keresi fel...

Kategorikusan megismétlem kivánságomat, hogy szombaton imádkozó zsidókat akarok látni a kiewi beszmedresben.

A házigazda keresztény veje udvarias mosollyal felajánlja kíséretét és segítségét a „zsinagóga“ felkutatására. „Engem — mondja — a zsidó házigazda keresztény veje — senki sem fog zsidó vallási fanatizmussal gyanúsítani...“

Elindulunk.

Kísérom, a szovjet törvényei szerint házassodott meg zsidó feleségével. Fiúgyermekük természetesen szintén be van jelentve a „Zags“ (esküvők, halálesetek és válások regisztraturája) hivatalába.

A feleségem — mondja kísérom — nem gondolt arra, hogy fiamat a zsidó rítusba fölvetesse és én sem követeltem, hogy a gyereket megkeresztelje...

Körültekintek az uccán, hátha felfedezek egy zsidót, akitől megérdeklődhetem, merre van a beszmedres.

Zsidókkal találkoztam. Mondhatnám; majdnem minden harmadik járókelő nem zsidó volt... — Azonban, hiszen megértetek engem, — én olyan zsidót kerestem, akinek sémita arcán minden kétséget kizáróan felfedezhetem az Isten képmását... Ilyen zsidóval találkoztam néhány perc múlva.

„Ószes, „halabusz“, kezét hátrátve, széles léptekkel, szombatiasan, öreg zsakettben, szűk nadrágban, kopott, zöldes, karakterisztikus, chassid mozdulatokkal lépked. Szürke mellénye, szakettjével együtt, a háború előtt vigan szolgálhatta urát, mint díszes ünneplőruhája szolid, zsidó iparos gazdájának.

„Jó szombatot“ — köszöntöm szívélyesen jiddisül — nem tud egy helyet, ahol kaddist mondhatnék?

A zsidó, darabig ijedten ráammered. Valahogy túl elegáns a ruhám és kíséromnek gyanusan „goj“ kinézése van. Talán bolondot ütök belőle...?

De, ugylátszik, a hangom bizalomgerjesztő volt. Néhány pillanat múlva szívélyesen válaszolt. „Jó szombatot, gut Sabesz!“ Nem messzire, a Mala Vaszilkovszkán van a „Kupeceszke“ templom. De hisz uraságod bizonyára nem idevaló, jöjjön velem, elkísérem odáig, — mondja a megszóított zsidó, miközben ferde pillantásokat vet nyilvánvalóan orosz kíséromre. Kisérom örül, hogy igazi ciceronera találtam és bucsut véve, magunkra hagy.

— Mivel kereskednek mostanság a zsidók?

— Kérdem új ismerősömet.

— Eh — mondja — manapság nem kereskednek a zsidók. Manapság az állam a szatócs. Magam, régebben asztalos voltam és elég jól kerestem. Rendes, polgári életet éltem. Mikor ök jöttek, mindenki szakmát cserélt. Butoraim nem kellett. Később, amikor a nagy butorgyárat alapították, mely több ezer munkást foglalkoztat, engem is felvettek. Valószínűleg kapkodtak utánam, mert jó munkás vagyok. Jött azonban a baj: szombat. Náluk nem létezik se szombat, se vasárnap. Ök, minden hatodik napon pihennek. De én még tartom a régi bibliai mondást, hogy: vajchulu. Az isten a hatodik napon befejezte a világot teremtését és a hetedik napon pihent. Ez így van és pontum. Ezen semmilyen dekretum nem változtathat. Néhányan, a miénk közül kiléptünk a gyárból és kis műhelyt nyitottunk. Most a gyárban keresett 350 helyett, 250 rubelt keresek, viszont tar-

tom a szombatot. És nincsenek politikai felvigyázók a nyakamon. Huszan vagyunk zsidók együtt a műhelyben. Naponta háromszor imádkozunk, zsolnárokat mondunk és elmélyedünk az „Ajin Jaakev“ könyvében. Igaz, szűkös a kerestetünk, alig jut kenyérre, káposztalevesre és házbérre, — de nem érezzük olyan súlyosan a „guleszt“...

Atvágunk a zsidó-negyed centrumán és ott vagyunk a Mala Vaszilkovszkán. Szemben gyönyörű épület emelkedik, kőszobokkal, széles lépcsőkkel, hosszú „velencei“ ablakokkal.

— Ez itt a templom! — mondom az épületre mutatva.

— Látszik — mondja kísérom — hogy külföldi az ur. Valaha templom volt. Ez volt a világhíres Brodsky templom... Hallotta hírét? Lépjünk talán be, nézzünk széjjel egy kicsit.

Fellépünk a lépcsőkön. Néhány ukrán munkás deszkát gyalul, mások gerendákat emelnek. A bejáratnál frissen rajzolt tábla áll: **Ukrán gyermekszínház.** A forradalom után elrekkviráltak a Brodsky tempomot és klubot rendeztek be zsidó prolik számára. A klub nem prosperált. Bezárták. Most az épületben gyermekszínházat rendeznek be.

Az én zsidóm kinnmaradt. — Fáj a szívem — mondja — nem bírom így vizionálni az egykori zsinagógát. — Egy ukrán munkás vezet be. Most helyezik el a szinpadot. Arra a helyre kerül, ahol a frigszekerény állott. A szinpad alacsonyabb, mint a színes, metszett ablak, ahol hajdan végződött a frigszekerény. A nap besüt az ablakokon.

A mai szinpadal szemben faragványokkal díszített galéria emelkedik. Itt volt az aszsonyok temploma. Most színházi karzat. Alig változott valamit. Mintha a brodsky templom tervezője előre látta volna, hogy évek múlva, milyen változások lesznek ebben az országban.

Nem most látok először ilyen házat, amely valamikor templom volt...

1927-ben Spanyolországban jártam, és örökké emlékezni fogok egy éjszakára a zenés Sevillában. Az öreg Kuder negyedben kóborogtam és elmerengtem a Santa Maria la Blanca kolostorban. A kolostorba széles lépcsők vezetnek le. Hajdan zsidó templom volt az épület és a zsidó templomok mindig mélyre voltak építve, hogy a zsolnári szavai igazolva legyenek: „Mimámámákim kárátichá Adónáj“. (A mélységből szólítalak téged Adónáj.) Ott is, 500 esztendővel ezelőtt asszony karzatot emeltek a templomba. A karzat most a katolikus kolostor-kórusnak szolgál. És a magas, fényes-márvánnyal kivert frigszekerény helyére később bronz, keresztény szentek kerültek. A szentek eltakarták a zsolnári héber szavait. Különben — a szent szobrok mögött ravasz engedelmiséggel előkandikált két utolsó szava a zsolnáridzsetnek: „Jhuda viJerusalajim“...

Tudom, semmi hasonlatosság nincs a mostani kiewi gyermekszínház és a fehér, Szent Mária kolostor között Sevillában... Érzelmes reminiscenciák ezek. De mit csinálnak, ha ugy külső arhitektúrája, mint történelmi sorsa a két volt zsidó templomnak, Kiewben és Sevillában olyan egy és hasonlatos?!...

Es ha a Mala Vaszilkovszka 19 alatt színház játszik, két házzal arrébb, a Kupecseszker templomban, a 15 szám alatt szent áhitattal imádkoznak a kiewi zsidók.

Amikor belépünk, éppen Mincha ima előtt tartanak. A közepesen nagy templomban, mintegy harminc negyvenen vannak. Zsolnárokat mondanak, Péreket tanulnak. Néhányan ténferegnek. Várják a Mincha ima kezdetét. Majd mindannyian 40 év körül vannak. Van közöttük néhány aggkorban járó zsidó, fehér, patriarchális szakállal és öreg kikopott kaftánban.

Akadnak közöttük fiatalabbak is, borotvált képpel, fejükön jellegzetes munkássapkával.

Az almemor mellett foglalok helyet. Az almemor itt is, mint a modern templomokban a frigszekerény mellett áll.

Mielőtt a templomba léptem, keztem mostam a viztartóban. A viztartály fölött nagy cédula van kifüggesztve. A cédulán az áll: a higiéniaért felelős Stolarov. Ezt a cédulát a szovjet ragasztatta ki. A templomban ennél fogva ragyogó tisztaság van. Stolarov, a sámesz, régi „slobodkai“ zsidó, a hajdani Kiewben illegálisan lakott, nem volt tartózkodási engedélye — jól tudja, hogy a Szovjettel nem lehet packázni. Az „Áser Jucár“ számára törülköző van kiakasztva. A padokon nyoma sincs a pornak. A padlóra nem köpködnek.

A tisztaságért és rendért felelős sámesz széles Sulem Alechemmal üdvözöl, megérdeklődő részletesen, „merről jön a zsidó“ és ami-

A KERINGŐ MEGHÓDITOTTA A VILÁGOT

A nő „Valse d'Amour“-ral hódít.

E kölnivíznek csodálatos illata nem hasonlítható össze mással, mint egy simulékony valcerrel, egy boldog század táncával.

Egyéb NORTIER gyártmányok: EXTASE és SINAIA kölnivizek kaphatók egyszerű eredeti üvegekben is, mérsékelt áron.

kor megtudja, hogy varsói vagyok, elemvezetik a gabbet, hogy szórakoztasson.

A gabbe — a háború előtti cionisták típusa — hegyes, öszes szakállal, szemüveggel, régimódi öltözettel, könyvelője az élelmezési trözsnek, felvilágosítással szolgál.

Templomunk háborúelőtti és az egyetien Kiewben. A szombati istentiszteletet több mint százán látogatják. A nagyünnepeken és a mázkirokon a templom zsufolva van. Ilyenkor több mint hatszáz ember szorong a templomban.

Hétköznaponként háromszor imádkoznak és Misnájeszt tanulnak. A templom törzsimádkozói öregek, de a kaddis mondásra eljönnek a fiatalok és a gyerekek is.

A templomnak külön kántora és kórusa van. Évi büdzsének körülbelül tízezer rubelre rug. A teljes összeget a törzs-imádkozók felelik, tagdíjaikból, melyek a régi templom-üles bérét és a szidrafelolvasási áldásima díját helyettesítik.

A vörös kormány nem zavar bennünket, annak ellenére, hogy a „fiatalok“ gyakran tüntetnek „isten ellen“, főleg Ros Hasana és Jom Kippurkor... De az még nem fordult elő, hogy az ilyen demonstrációk pogrommal, vagy zsidóveréssel végződjenek — fűzi hozzá nevére a gabbe.

Közben kezdetét vette a Mincha-ima. A varsói vendéget a „Lévi“ tisztséggel illetik és a Tóra elé szólítják. Mikor a beszmedresnek akar adományozni, kategorikusan visszautasítják: a kormány rossz néven venné, ha egy külföldi adományát elfogadnánk.

Mincha és Maariv között az estelőtti, sajtóosan szombati és zsidó hangulatban körém gyűnnek a zsidók. Vannak közöttük fiatalok is, akik kaddist mondani jöttek... A vendég közelekről és távoli országokról szóló szavait mohón lesik.

Mellékesen, néhány halk mondatban szóba kerül a keleti ország, melyről a beszmedres négy fala között sem lehet hangosan beszélni. Csak beszélni nem szabad róla. De imádkoznak érte... Cionért...

Mind a két fél elővigyázatos. A vendég és a hallgatóság. Gyanakvó és elővigyázatos. Az egész idő alatt sápadtarcu, sovány zsidó ül mögöttem. Tüzes, fanatikus szemei villognak. Szakálla borzas.

Ruházata jobb, mint a szegényeké. A beszélgetés ideje alatt zsolnárokat mond. Ugy tűnik, nem akarja hallani, amit elbeszélék, annak ellenére, hogy bizonyos időköz-

zokban megszakítja zsolnáromlását és értetetlenül mormog...

Ez a zsidó nyugtalanítóan és szuggesztíven hat. Szeretném szavát venni de imáját nem szakítja meg.

Végül, mikor megkérdem, hány zsidó lakik Kiewben és a gabbe azt válaszolja, hogy kétszáz ezer, a zsolnáromló zsidó felugrik és rekedten közbeszól:

„Nem kétszáz ezer, hanem annyi zsidó van, amennyi imádkozni jár!“ Majd megint himbálni kezdi magát és félig hallhatóan mormolja: „Vajiszarvü bagajim, vajölamdü maaszehem... vajizbüchi esz bönémem vöesz bönojszehem lösdím.“ (Es elvegyíttek a többi népekkel és eltanulták cselkedeteiket... és feláldozták fiaikat és lányait az ördögnek...) Bepillantok zsolnárkönyvébe, és látom, hogy a százhatodik zsolnárt tartja felalpozva... Vajjon nem azért tette-e, hogy azt idézze, amit a világ semmilyen cenzurája nem tilthat be és nem törölhet ki?...

A „Kupeceszker“ templomban nagyon kényelmetlen és nehéz hangulat lett urrá a Maariv ima előtti alkonyatban.

A nagy sötétbronz kandelláberben, amely az almemor fölött függ gyöngyfényű villanylámpa pislákol. Arnyak suhannak a templomfalakon. Arnyai a halott lelkeknek, akiknek üdvösségért eljöttek kaddist mondani a fiuk, Kaddist mondani, vajjon kikért? Apák és anyákért, avagy egy öreg világer, amelyet a templom küszöbén túl vad dühvel irtanak ki és taposnak el?

Es a zsidó, aki Dávid király zsolnárait idézi, az intelligens gabbe, aki sóvárgó szomjúsággal issza szavaimat Erec Jiszraelről, de fél részletesebben érdeklődni, mert ki tudja, hogy a vendég nem a GPU tagja-e, amelyet itt „Lubiankenak“ neveznek? Es a vendég, aki szeretne biztató szavakat és lelkesítő üzeneteket átadni, — nem meri, mert, ki tudja, hogy a zsolnáromló... nem-e GPU ügynök...

Különben — mindjárt eloszlik a kétség. A zsolnáromló befejezi mormolását, könyvét becsukja, fedelét megsókolja és odasugaja felém: „Od lo ávdá tikvátenu...“ (nem veszett el a reményünk.)

Néhány száz évvel ezelőtt származásukat és népi hovátartozásukat bizonyára szintén így köztölték egymással a marannusok...

A hétköznapi „Vöhu rachum“ imát recitálja az előimádkozó. A templomban kigyulnak a lámpák.

F... MENTES... ET... ASZNÁLJA... TARTÓSSÁGA... GALVANI S.A.

GO MUSORA: Gyula híres regénye... abb filmalkotása. Mo... s, tökéletes, művészi... tlen jelenetek. Fősz... Vohlbrück, Yvette Le... cia produkció. Román... kkal. Műsor előtt a... ághiradó & to...

GO MUSORA: magyar feliratokkal: regénye: Königsmark... s Fresnay. II. Bakfi... vigjáték. Jenny Jugo... Híradó. Helyárak: 10... 6 és 9 órákor.

RÓ... TÉSEK

egű, ideges természetű... su gyermekeket felve... ási zavaroknál ingyen... szbőlyeg ellenében is... i intézeti tanár Ineu...

t, bányai szilvát, szá... z Emil Tauji de sus.

ékban. Bundák készítés... ban vállalom. Galléor... modellek szerint készil... meszalón Regela Fer... puval emeleten.

a saját készítménynek... szaktékban „Trousoneal“... al Foch 10. Toil tiszt... talakítását olcsón vál...

uccai butorozott kü... Bratlanu 45.

a szegénysorsu zsidó... atása céljából keres al... korrepetálásra. Cim...

mal a Diáks...gélyzőhöz... ert és felkészült házi... velevél küldenek önnek... yelvű diákat küldünk...

erjelöltek keresnek ta... on is (7-75.)

elvesztett pénztárcám... ónának megfelelő jutal... Unirii 20.

modern szakkép... Klein szappangyár Tu...

szerszakkában jártas... állást keres. Vidékro... Hida, jud. Cluj.

don 200.000 lej kész... és kelengyével keres... biztos egzisztenciája... ea“ házasságközvetítő... e Ferdinand 116.

ortálos üzlethelyiség... y különbejáratu buto... ai Viteazul 39. Ház...

fiatal izraelita leány... e. „Házimunkában jár...

ai végzettséggel bíró... kereskedelmi vállalat... állást keres. Cim a kl...

Korszerű társadalmi és politikai lexikon

*

Abesszínia, abesszin császárság. Kelet-afrikai ország, másnéven Etiópia, Afrika egyetlen és utolsó független állama, egészen 1936-ig, amikor Badoglio olasz marsallnak sikerült megszabadítania függetlenségét. E felszabadító művet a kultúra és civilizáció legnemesebb vívmányainak népszerűsítése előzte meg, melyeket a Duce és katonái jóvoltából tényleg teljes sikerrel alkalmaztak a meghódított abesszin területen: a gázbombát, kórházak szétrombolását és honszerelemmel megbetegedtetést amharák tömeges agyonlövését.

E civilizatórikus vívmányokkal egyidejűleg a hódítók eltörölték Abessziniában a színes rabszolgaságot, hogy helyette a sokkal beváltabb, olajozottabb fehér rabszolgaságot tegyék kötelezővé a felszabadított abesszinek számára.

Remélhető, hogy a régi, félvad, primitív kereszténységben élő abesszinek az európai kereszténység emberszeretében nevelt olasz fasiztáknak kedvéért rövidesen levetik lepleiket és európai ruhákba bujtattatják, valódi keresztényi alázatossággal fogják követni a megváltáshoz vezető utat: a kevés bért és a sok türelmet, a primitív vadak szabadságszeretete helyett azt a szabadságot, hogy a legbőlcsebbek azt tihessék velük, amit akarnak.

Miután az olasz totális állam Abessziniára is ki akarja terjeszteni a totalitás elvét, rövid időn belül várható, hogy az erőszak fenségétől megbabonázott abesszinek totaliter elvesztik eddigi alacsonyabbrendűségük kétségtelen bizonyítékait: a hazaszeretetet, az emberséges életet, a pénzzel szembeni büns közömbösségüket és az egyszerű és könnyű élet becsstelen poklából áthurcolkodnak a napi tízenhatórás munkaidő paradicsomába, mely tudvalegőleg egyben a szorgalom, a lemondás legnemesebb erényeinek valóságos akadémiaja.

Nem lehet kétségünk aziránt, hogy az európai civilizáció üdvétől elegendig elzárt abesszinek nemcsak a betűvetés misztériumával is meg fognak ismerkedni, ami lehetővé teszi számukra, hogy az eddigi keleti bölcsesség hajlékony, tehát veszélyes sokrétűségét egy csalhatatlan, kizárólagos bölcsességgel cserélhessék fel, amely szerint az ember akkor igazi ura vágyainak és akaratainak, ha azt egyetlen más akaratnak veti alá.

Jelentős változás várható közjogi téren és a meghódított Abessziniában. Míg azelőtt a népus nevezte magát Abesszínia császárnak, ezután ugyanezt a császári hatalmat az olasz király fogja — közvetett uton gyakorolni, az abessziniai alkirály, pontosabban: helytartó révén. S ha a népus Juda országnak nevezte magát — a Sába etiópiai királyné és Salamon zsidó király szerelmére való visszaemlékezés jeléül, — úgy az olasz helytartó az állatok fejedelmének előjogait, fenségét és ragadozó természetét azzal az udvariassággal fogja gyakorolni, mely az országnokat mindig jellemezte az elejtett zsákmánnyal szemben. Az elejtett zsákmánnyal nevezetes tulajdonsága ugyanis, hogy zokszó nélkül szokott beletörődni abba, hogy felállják.

Alkoholizmus, anti-alkoholizmus. Az alkohol szó arab nyelven való megjelölése a különböző szesztermékeknek, amelyeknek élvezetes bódító hatását már Noé ősatyánk ismerte és kedvelte. Példája azóta tömeges követőkre talált, amit nyilván nemcsak az alkohol élvezetes volta segített elő, hanem az a tudat is, hogy Noé atyánk gyöngege nem ártott kedveltségének az Ur színe előtt. Mai értelemben alkoholizmus alatt a szesz italok kellejténél mérték-

lenebb élvezetét értjük s a társadalmi felfogás éppen ezért kárhóztosnak tartja és hirdeti. Ez a kárhóztatás azonban nem annyira az alkoholizmus tényleges romboló hatásának szól, mint inkább annak a kellemetlenségnek, mely a részegség velejárója: a faragatlan szókimondásnak, az indulatok nyers kitérésének és attól való félelemnek, hogy az iszákos ember általában inkább a borban és a pálinkában látja meg azt az igazságot, amelyet józan állapotban rendszerint hiába keres a körülötte zajló világban. Ezt a tapasztalatot fejezi ki az a népies szólás-mondás is, hogy „borban az igazság”, ami azt is jelenti, hogy a boron kívül igazság csak a bölcselők agyában található. A bornak, helyesebben az alkoholnak egyébként éppen az a tulajdonsága adja meg a varázserejét, hogy az alkoholisták rendszerint azt az igazságot teremtik meg általa maguknak, melyet éppen óhajtanak. A részeg ember az alkoholmámorban rendszerint erős embernek érzi magát, noha a valóságban gyenge, ellenállhatatlan Don Juannak, noha a valóságban legfeljebb a megvásárolható nőknél ér el sikereket, nagy hatalmu politikusként, noha éppen a nagy hatalmu politikusként áldozata, szépek látja a világot, noha ez a világ számára rendszerint kizárólagosan csunya oldalait mutatja.

Érthető tehát, ha a józan emberek megvetésükkel sújtják az alkoholistát, annak ellenére, hogy az alkoholfogyasztás nemcsak a szesztermelők, hanem az adópénztár jövedelmét is tetemesen növeli.

Anti-alkoholizmus alatt ama jámbor és lelkes emberek mozgalmát értjük, akik szóban és írásban az alkohol romboló hatását igyekeznek átvinni a köztudatba, — a tapasztalat szerint — gyenge eredménnyel. Jóindulatu lelkeségük abból a tévedésből táplálkozik, hogy az alkoholisták örömeit a valóság örömeivel kell és lehet pótolni s hogy a részeg ember legfőbb vágya mégis az, hogy a társadalom józan támaszainak lelki, szellemi és erkölcsi magaslátára emelkedhessék.

A részegesek ezzel szemben konokul ragaszkodnak ama tévelygésükhöz, mely szerint a józanság, helyesebben a valóság gyönyörű nem pótolják számukra a részegség gyönyörűt, sőt éppen azért részegesek, mert szervezetük nem elég ellentálló a józanság válogatott örömeinek, mint pl. a nyomor, megvettség, szeretetnélküliség, szerelmi csalódások, stb. elviselésére.

Ez a kétségtelenül tévelygő felfogásuk teszi őket alkalmassá ama sértő kifejezés elviselésére is, mely a részeg embert a disznóhoz szokta hasonlítani, holott tudva-

650 lejért utazhat Bucurestibe és vissza

Indulás minden hétfőn este a 8.25-ös gyorsvonattal, bűrléses külön Pullmann-kocsiban.

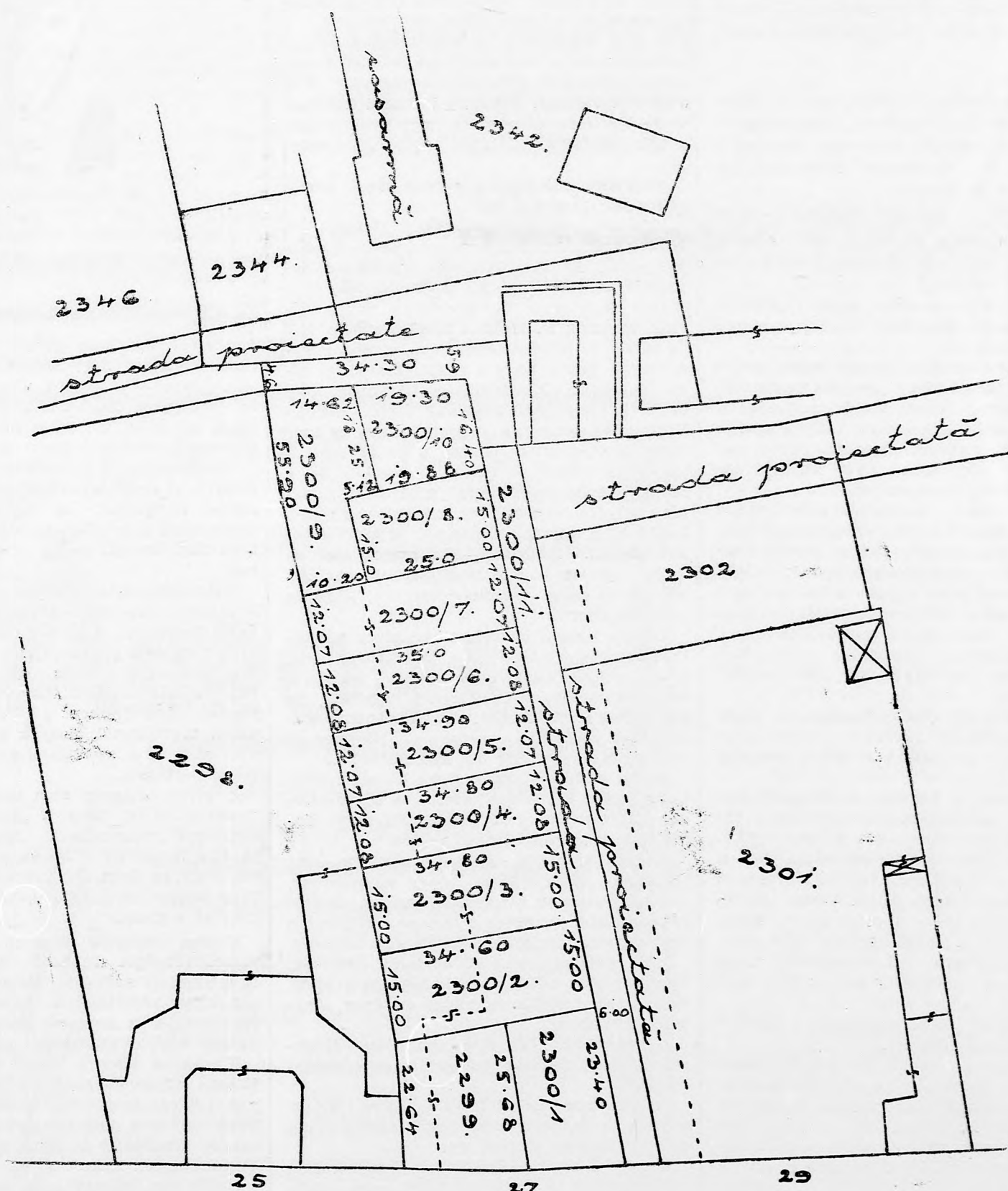
Visszatérés szerdán este 8.45-kor. Jegyek válthatók: „Centropa” utazási vállalat képviselője: „Agimex” ügynökségnél Cluj, Piața Unirii 3. Telefon 2-29. Karácsonyra Bucurestibe és Sinalaba kedvező utazást rendezünk.

levő, hogy a disznók általában nem alkoholisták s bár a sárban való fetrengést előszeretettel gyakorolják, mégis a legrendesebb földi teremtetek közé sorolhatók, éppen a moslék és a sár iránt való rokonszenyük alapján.

Egyes nemzetgazdászok állítása szerint az alkoholizmus elleni propaganda egyenesen kártékony a gazdasági életre, mert csökkenti a szőlőtermelés és a borgazdaság boldogulásának kilátásait, miért is az alkoholisták végső fokán hasznos a gazdasági életre nézve, annak ellenére, hogy megvetésreméltó.

Salamon László

Eladó belvárosi napsoros házhelyek

Calea Regele Carol II

Calea Regele Carol II. (Dorobanților) 27. szám alatti telekből

Parcellák ellátotnak összes közműekkel, villany, víz, kanális, stb. — Tárgyal: Dr. Ligethy Miklós, Cluj Cal. Regele Ferdinand No. 40. Telefon: 14-66.

Orvos! Mérnök! Gyár!

Minden német (25% redukción), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve mely szakma érdekl.

HIRE

Radio Coling
Ing
1937. ty

Constr
nál Piața Unirii 31.

A kórház s

Irta: Dr. Kicin Miksa, z

Ha módunkban volna, embert arra köteleznénk, nézze végig a cluji Zsidó belső életét, betegtermet, akkor nem kellene kiülni a Zsidó Kórház javára, zsidó ember felismerné a közösséggel szemben. Akkor tenné a kérdést önmagáért: saját lelkiismeretétől: v a szegényekkel, a betegséggel szemben?

A nyár eleje óta folyó tösege a felvilágosítás falvakat és városokat és közösségek, hogy jöjjenek sok a beteg, sok a szegénység mind jobban és jöjjenek és mi már egyedül bírjuk ezt a küzdelmet. Nincs szívünk ahhoz, pupján félénken bekopogó szoruló szegény betegségek elől. Olyan nagy a segély, hogy orvosaink rangsorátani a betegek között mind felvenni, mert az látozottak. Az ország nek, egyre jönnek a szegény és asszonyok. Keresik segítséget kérnek, a jogukat munkához, a családhoz akarnak lenni. Ezt a jöhet és nem szabad elviti.

Minden egyes beteg irat a zsidó közösségtudjuk őket felvenni, gyulást nyújtani.

A kórház orvosi karot hoz a zsidó közössé-

Munkát, időt és még szegény betegekért. támadást intéznek velük betegek érdekében és követelik tőlünk, hogy szélesebbre kell kitárni benne a szegények. Igazadalmunknak, mert a kórház, mint amit a t fogadnia szabad volna.

A zsidó társadalma ébreszteni kell, hogy javára, hogy siessen re, hogy szociális művezhessük. Sokan a módu gazdag testvére, ugyszólván semmit s háznak.

Bünt követtek el. E telnők kell. Tartozna szegényeknek, az eles közösségek.

Öt hónapja hogy jö helységeit és ébres ismeretet. Jöleső ér hogy kérésünk részbe lált. De még olyan se cióból, hogy ezen az den zsidó embert, ge aránt, hogy tegyen e a kötelezettségének, sege legyen a szegén-

Ma, szombat szent nyáján a Tóra elé, a áldás fakadjon Izrae-

A kórház vezető zsidósága teljesíteni Jö szombatot min

Vasár

Utazhat és vissza

este a 8.25-ös és külön Pullman.
este 8.45-kor. "Dentropa" utas-
lete: "Agimex"
fafa Unirii 3.
nyra Bucures-
vezo utazást
nk.

ában nem alkoholis
fretengést elősze-
rnégis a legrende-
zé sorolhatók, ép-
íránt való rokón-

ak állítása szerint
propaganda egyene-
ági életre, mert
és és a borgazda-
sálat, miért is az
hasznos a gazda-
ak ellenére, hogy

Salamon László

elyek

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. typ.
Constructio-
nál Plata Unirii 31. Telefon: 93.

A kórház szombatja

Irta: Dr Klein Miksa, a clujzi Zsidó Kórház n. elnöke

Ha módunkban volna, minden ardeali zsidó embert arra köteleznénk, hogy egy napig nézze végig a clujzi Zsidó Kórház működését, belső életét, betegtermeit és ambulanciáját, akkor nem kellene külön szombatot tartani a Zsidó Kórház javára, mert akkor minden zsidó ember felismerne kötelezettségét a közösséggel szemben. Akkor minden ember felténné a kérdést önmagának és megkérdezné saját lelkiismeretétől: vajon eleget tettem-e a szegényekkel, a betegekkel, a zsidó közösséggel szemben?

A nyár eleje óta folytatja a kórház vezetősége a felvilágosítás munkáját. Járja a falvakat és városokat és hirdeti a zsidó közösségnek, hogy jöjjetek segítségünkre, mert sok a beteg, sok a szegény beteg, a nyomorúság mind jobban és jobban tépi a zsidóságot és mi már egyedül nem győzzük, nem bírjuk ezt a küzdelmet.

Nincs szívünk ahhoz, hogy a kórház kapuján féltéken bekopogtató és gyógyulásra szoruló szegény betegsereget elűzzük ajtóink elől. Olyan nagy a segítséget kérők serege, hogy orvosaink rangsora kénytelenek felállítani a betegek között, mert nem képesek mind felvenni, mert az anyagi eszközök korlátozottak. Az ország minden részéből jönnek, egyre jönnek a szegény zsidók, férfiak és asszonyok. Keresik a gyógyulást, segítséget kérnek, a jogukat kérik az élethez, a munkához, a családoz. Ujra egészségesek akarnak lenni. Ezt a jogukat pedig nem lehet és nem szabad elvitatni tőlük.

Minden egyes beteg ember egy élő vád-írat a zsidó közösséggel szemben, ha nem tudjuk őket felvenni, ha nem tudunk gyógyulást nyújtani.

A kórház orvosi kara emberfeletti áldozatot hoz a zsidó közösségért.

Munkát, időt és még pénzt is áldoznak a szegény betegekért. Mind újabb és újabb támadást intéznek velünk szemben a szegény betegek érdekében és ők az ingyen dolgozók követelik tőlünk, hogy a kórház kapuit még szélesebbre kell kitérni, hogy mind elférjenek benne a szegények. Igazi hősei ők a mai társadalmunknak, mert tőrbet adnak a magukéból, mint amit a társadalomnak tőlük elfogadnia szabad volna.

A zsidó társadalmat pedig még mindig ébreszteni kell, hogy adakozzon a kórház javára, hogy siessen áldozatával segítségünkre, hogy szociális munkánkat bár részben elvégezhessük. Sokan vannak Ardealban jó módú gazdag testvéreink, akik nyolc év óta ugyyszólván semmit sem adtak a Zsidó Kórháznak.

Bíent követtek el. Ezt a bünt pedig engesztelnők kell. Tartoznak ezzel az áldozattal a szegényeknek, az elesetteknek és a zsidó közösségnek.

Öt hónapja hogy járjuk Ardeal városait és helységeit és ébresztgetjük az alvó lelkiismeretét. Jóleső érzéssel kell leszögezzem, hogy kérésünk részben meghallgatásra is talált. De még olyan sokan maradtak ki az akcióból, hogy ezen az uton kell felhívunk minden zsidó embert, gazdagot és szegényt egyaránt, hogy tegyen eleget kórház szombatján a kötelezettségének, hogy a kórház élő segítségével legyen a szegény beteg zsidóságnak.

Ma, szombat szent napja, járunk mindnyájan a Tóra elé, áldozunk szeretettel, hogy áldás fakadjon Izrael népére.

A kórház vezetősége hiszi, hogy Ardeal zsidósága teljesíteni fogja köteletségét. Jó szombatot mindnyájunknak.

— Predealon lécsott az első hó. A Dimineața jelentése szerint tegnap éjszaka lehullott az első hó Predealon. A hőmérték néhány centiméter magas. A Curentul jelentése szerint a buceci hegyeket széles hóréteg borította be az elmúlt éjszaka és az egész vidéken hirtelen leszállott a hőmérséklet.

A betegek kérését mindenkinek meg kell hallgatni.

— Időjárásjelentés: Csökkenő légnyomás, váltakozó, többnyire derült ég, enyhe délnyugati és délkeleti szél, emelkedő hőmérséklet, általában nappal melegebb idő, éjjel fagy, reggel és este köd.

Ne feledkezzünk meg szegény beteg hit-testvéreinkről.

— Egy negyvenkétéves tönkrement drogista kérése a jöszivü zsidó közönséghez. Borgos Jenő oradeai, jobb napokat látott, tönkrement kereskedő, kereszte fel szerkesztőségünket. Vázolta nyomorult, kétségbeesett helyzetét. Nyolc éve nem tud álláshoz jutni. Hosszu betegségéből alig épült fel és teljesen lerongyolódva áll a téli hidegek előtt. Azzal a kéréssel fordul a mindig megértő zsidó közönséghez, hogy valami ruhaneművel könynyítsék meg a helyzetét és pénzádományjal lehetővé tegyék neki a hazautazást. Adományokat a kiadóhivatal továbbít.

— Aranyernél és az ezzel járó beldugulás, végbélrepedés, kelés, terhes vizelési inger, májduzzadás, derékfájás, mellszorulás, szivdobogás és szédülési rohamok esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz használata csakhamar kellemes megkönnyebbülést eredményez. Az orvosok ajánlják.

— Szélsőjobboldali tüntetés készült az éjszaka. Az elmúlt éjjel folyamán az Unirii téri Farkas-szobor előtt több fiatalember gyűlt össze, akik tüntető csoportba akartak tartozni. A rendőrség azonban idejében közbelepett és több fiatalembert letartóztatott. A letartóztatottakat ma reggel szabadlábra helyezték.

Szörme-szükségletét

a legújabb párizsi és bécsi modellek szerint a legolcsóbban szerezheti be:

Weisz Tibor

Cluj, C. Regele Ferdinand 21. (Farkas Ernő ház)
Szörmeben nagy választék!!!

— Ma kórházi szombat. Sighetől Orsováig, Brasovtól Aradig, minden hitközség, minden imahely a hagyományos zsidó jótékonyág színhelye lesz a szegény betegek számára. A Tóra felolvasása lesz az alkalom erre és országgrészünk összszidóságának érdekeiért eredményesen buzgólkodó kórházegyesületi vezetőségnek meg lesz az elégtétele, hogy egyetlen hitközség sem akad, amely kérését helyi, vagy más célokra való utalással, vagy anyagi helyzetére utalva visszautasítsa. A clujzi kórház támogatása senkit nem akadályoz meg abban, hogy a hozzá közelebb eső intézményeket ne támogassa, egyetlen hitközséget sem dönt anyagi zavarokba, de ha nem támogatják kellően ezt az áldásosan működő, önfeláldozó munkával megalapozott intézményt, úgy azzal veszélybe döntenek más, még kezdeti stádiumban lévő helyi érdekeket szolgáló alakulásokat is, mert megrendítik a bizalmat velük szemben. A kórház mindenkire számít és elvárja a hitközségektől, a vallási és világi vezetőkől egyaránt, hogy tegyék meg köteleységüket, járjanak elől a jó példával hivatkozva szemben.

TÉNY, HOGY

a tudomány nem találta szert, hogy újra haj nőjön, ha az egyszer kihullott. De talált olyan szert, amely megakadályozza a hajhullást. Ez a szer a TRILYSIN, a tudományos készítmény, amely megerősíti a hajhagymákat és azokat megfelelő táplálékkal látja el.

TRILYSIN

— A clujmegyei orvoskamara közgyűlése. Az egészségügyi törvény 175—178. szakaszai értelmében a clujmegyei orvoskamara f. hó 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja közgyűlést a bőrklinika előadótermében. Napirend: 1. A választmány beszámolója. 2. Pénztári jelentés. 3. Uj bizottság választása. 4. Indítványok. Ez a most márciusban hirdett közgyűlés az idevonatkozó végrehajtási utasítás alapján a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes. Prof. dr C. Tataru elnök.

— Botrányt okozott a részeg rendőr az autobuszállomáson. Checiches közrendőr tegnap délután szolgálaton kívül részegen jelent meg az autobuszállomáson és Takács József sofőrrel veszekedni kezdett. A rendőrt a hallgatóság közül többen rendreutasították, mire ez egy Brandusan Alexandru nevű villamosmű tisztviselőt felpofozott. Közbe a helyszíre került az autobuszállomáson szolgálatot teljesítő közrendőr, aki nem volt más, mint Checiches rendőr testvérbátyja. Ez megpróbálta öccsét megfékezni, de a részeg rendőr revolverét kirántva, akart magának az állítólagos inzultusokért elégtételt venni. Nagynehezen sikerült a rendőr kezéből a fegyvert kicsavarni és a botrány színhelyéről eltávolítani. Az inzultált sofőr és a tisztviselő megtették a feljelentést a botrányokozó közrendőr ellen.

November tizenegyedik kórházi szombat.

— A tejfogak gondos ápolása az utánuk következő fogak szempontjából is kiválóan fontos. A serdülő ifjúság fogait a legjobban ODOL szájbilitóvízzel való mindennapos többszöri ápolás által védi meg. Az ODOL szájbilitóvíz antiszeptikus, kellemes ízű, aromatikusan és használat után még órák hosszat védelmet képez a fogak, száj és mandulák számára. ODOL egy koncentrált szájbilitóvíz, néhány csepp is már elégséges. Az ODOL nagyon gazdaságos a használatban, ezért ODOL nagyon olcsó.

Amit áldozatkészségünkkel megteremtettünk, csak az a miénk, gondoljunk ezért a clujzi Zsidókórházra.

Megbízható, elegáns és olcsó ruhát csak **Silberger Ernő** ujonnan megnyitott uridivat szabószalonja készít C. Reg. Ferdinand 2/a Dus szövetraktár. Platsintár felett.

Toldos hetiszakasz a szegény zsidó betegeké.

Dr Fejér Lajos: Zsidóság összefoglaló új nagy történeti és társadalomtudományi mű, lexikon alak, 350 lap 256 lej Lepagenál Cluj. Postán utánvétellel.

— Felhívás a Paul Ehrlich Orvosegyesület tagjaihoz. Tisztelettel felkérem a Paul Ehrlich Orvosegyesület tagjait, hogy f. hó 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a bőrklinika előadótermében tartandó orvoskamarai tisztújító közgyűlésen teljes számban résztvegyenek. Dr Goldberger Ede elnök.

— Haggyibbor teadélután. A Haggyibbor Sportegyesület második idei teadélutánját vasárnap délután 5 órai kezdettel tartja a Palace termében. Tekintettel arra, hogy a teadélután jövedelmének jelentős része a Kfar Hamakkabi alapra megy, nem kétséges, hogy a kitűnő szórakozási alkalmat, amit az eddigi teadélutónak sikere bizonyít, a clujzi zsidó ifjúság ezuttal és ezután is ki fogja használni.

— Megjelent a Jogi Népkönyvtár legújabb száma. Nélkülözhetetlen jogi, adó-és taxai és iparügyekben. Szerkesztik dr Mandel József ügyvéd és Pantea Solomon adótörök Oradea. Kapható minden könyvkereskedésben és trafikban.

— Házasság. Herz Blanka Marghita és Kaufmann József Cluj ezuton hívják meg rokonaikat és ismerőseiket november 15-én Marghitán tartandó esküvőjükre. (Minden külön értesítés helyett.)

— Nyelv- és gyorsírási tanfolyam. A Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete román nyelvtanfolyamot, valamint magyar és német nyelvi gyorsírástanfolyamot rendez. Jelentkezni lehet minden este 6—8-ig a szervezet irodájában Str. Văii 7 szám alatt.

Tartsuk meg, mentjük meg, fejlesszük a Zsidókórházat, adakozzunk ennek a gyönyörű intézménynek.

— 10.000 méter mélységben a tenger alatt, a levegőben, a holdban éltek át csodálatos élményeket az emberek Verne Gyula regényei nyomán. Ez a Verne Gyula írt egy „scenariumot”, melyből Jaques de Baroncelli, a rendező nagymestere, megcsinálta a kinematográfia egyik legmaradandóbb alkotását, a Strogoff Mihályt. Az az óriási embertömeg, mely naponta végignézi, a legnagyobb elragadtatás hangján beszél erről a filmscénáról. A film Ermolieff francia produkció és román-magyar felirattal is el van látva. Vasárnap vetíti utóljára a Royal slágermozgó.

November tizenegyedik a clujzi Zsidókórházé.

— Sirköszvény. E hó 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a clujzi új ortodox zsidó temetőben néhai dr Bródy Andor sirköszvénye. Az avatásra a boldogult volt barátait és ismerőseit ezuton hívja meg a gyászoló család.

— Szociológiai szeminárium az Akadémi Barissziában. Az Akadémia Barisszia folyó hó 15-én, vasárnap este pontosan 9 órai kezdettel tartja meg legközelebbi ülését a Salom klub helyiségében. A gyűlés keretében Kormos Andor a cionista politikai aktualitásokról számol be, míg dr. Márton Lajos roszison megkezdli szemináriumi előadását a zsidók szociológiájáról.

— Reiter Lunka előadása Oradeán. November 16-án Reiter Lunkát látja vendégül az oradeai Wizo, aki nagyszabású előadást fog tartani hétfőn az oradeai csoport rendezésében. Az rdeali Wizo ügyvezető elnökének előadása iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg a város zsidó társadalmában.

A törához járulva, gondoljunk a betegekre és adakozzunk a Zsidókórháznak.

— Székely Béla: Az antiszemitizmus és története 380 lap, Tabor-kiadás 106 lej, Lepagenál, Cluj. Postán utánvétellel. Kérje a Tabor-kiadványok teljes jegyzékét.

— Reiter Lunka előadása a clujzi Wizo kulturdélutánján. Folyó hó 17-én, kedden délután 5 órakor nagyszabású kulturdélután rendez a clujzi Wizo a Salom klubban. A kulturdélután keretében Reiter Lunka, az ardeali Wizo ügyvezető elnöke tart előadást „A Rotterdami Erasmus Stefan Zweig meglátásában” címmel.

Vasárnap és hétfő a Bicarón ubitachon-akció napja

Vasárnap és hétfőn minden zsidót köteletségének teljesítésére szólít a harcban álló Erec Jizrael. Bicarón ubitachon — biztonságot és erősítést jelent a galuti zsidóság részéről a palesztinai zsidó uttörők számára.

ből

Ligethy Mik-

UJ KELET Legújabb hírek

Erőteljes ellentámadásba mentek át a kormány-csapatok

(Elsődoldali cikkünk folytatása)

Miután kritizálta Olaszországot, amiért Németország szolgálatába szegődött, Maisky ezeket mondta:

„Spanyolországban a béke erői szemben állanak a háborút szolgáló erőszakkal.

Olaszország bűnös, mert azon erős táborába állott, amelyek a háborút akarják.

Miután Abesszíniában egy gyenge és védtelen nép ellen folytatott hadjáratot, bármennyit is beszél Olaszország Franco tábornok érdekében,

semmi sem másíthatja meg azt az égbekiáltó igazságot, amiről különben ma már meggyőződött az egész világ, hogy Olaszország a nemzetközi egyezményeket ismételtelen megszegte és a fámádó felet védi.

Madrid, november 13. (Rador). A Havas táviratozta a Madrid védelmére alakult tanács közleményét, amely szerint ma délben

12.30 órakor megindult a kormánycsapatok offenzívája. A közlemény ezeket mondja: Csapatunk lassan nyomulnak előre, de ellenállhatatlanul, a hadvezetőség terve szerint. Állásaink kedvezőek. A közlemény a továbbiak során közli, hogy az ellenség hat repülőgépjét lelőtték a főváros határában lévő egyik mező felett vívott légiütközetben. A kormány repülőrajja semmilyen veszteséget nem szenvedett. Első ízben nézett végig a főváros lakossága légi harcot.

Madrid, november 15. (Rador). A Reuter ügynökség tudósítója jelenti: Mádunkban áll a leghatározottabban megcáfolni azokat a híreket, amelyek szerint a kormány milicái hadigázokat használnának a felkelőkkel szemben. Mértékadó helyről nyert értesülésként a kormánycsapatok a felkelőtől zsákmányolt olasz gyártmányú puskákat használnak. Ma légi harc folyt le Madrid határában. Hat ellenséges repülőgépet lelőttek a kormánycsapatok. A felkelők offenzíváját a Toledo ut felől várják.

Tíz bolgár politikus a diktatura ellen tiltakozó levelet nyújtott át Boris bolgár királynak

A levelet a szocialista párt elnöke nyújtotta át a királynak. A levél az alkotmány helyreállítását sürgeti

Párizs, november 13. (Rador). A Havas bulgáriai magánforrásból szerzett értesülése szerint Boris bolgár király tegnap este tiltakozó levelet kapott, amit 10 politikus írt alá. A levelet a szocialista párt elnöke nyújtotta át az uralkodónak. A levél többek között ezeket mondja: „Az ország reméli, hogy a Ko-

rona és a nép között helyre fog állni a teljes bizalom, de ma a nép abban a keserű meggyőződésben él, hogy az alkotmányt csak hosszútartamú harcok után lehet helyreállítani. A levél aláírói végül arra kérik a királyt, vessen véget a felelőtlen kormány uralmának és állítsa helyre az alkotmányt.”

Háromhavi fogházra, politikai jogainak három évre való felfüggesztésére és 5 ezer lej büntetés fizetésére ítélte a hadbíró Roska Mártont

Cluj, november 13. (Az Uj Kelet tud.) A cluji hatodik hadtest hadbírósa péntek reggel kezdte el tárgyalni Roska Mártonnak, a cluji egyetem régészeti fakultása magántanárának államellenes izgatási perét. Beszámoltunk arról, hogy a cluji katonai ügyészség néhány hónappal ezelőtt egy feljelentés alapján házkutatást tartott dr Roska lakásán. A feljelentő felhívta az ügyészség figyelmét arra, hogy a román állam szolgálatában élő Roska Márton három cikket írt a Romániából kitiltott és Budapesten kiadott „Történelmi Erdély” című almanachban. A feljelentés arra hivatkozott, hogy Roska a fent nevezett almanachban magyar nevével említi meg a csatolt területi városokat és hogy az egyik cikkéhez mellékelte térképen Ardeal mint Magyarország szerves egészét van feltüntetve. Roska ügyében megindult a vizsgálat, amelynek folyamán az egyetem rektora felfüggesztette állásától a régész tanárt.

A mai tárgyaláson Roska Márton több mint egy óra vallomását az elhangzott, hogy az ellene felhozott vádat ellenségei köhögtek, akikkel együtt dolgozott a „Klasszikus tudományok múzeumban”. A vád koronatanúi Daicovici Constantin, a Klasszikus tudományok múzeumban adminisztrátora és Pinteá Gerasim régészeti asszisztens elismerték azokat a vádakokat, amikre annak idején felhívták a katonai ügyészség figyelmét, hozzátették, hogy Roska Márton az évek során mindig románellenes magatartást tanusított. Többesbőri felszólításra sem volt hajlandó román felirattal is ellátni a muzeumi tárgyakat. Kihallgatták még Ferenczy Sándort, a fentemlített múzeum magyar származású asszisztensét, aki kijelentette a bíróság előtt, hogy Roska említette neki a Történelmi Erdélyben megjelent cikkeit és állítólag azt mondotta volna neki, hogy ezzel a munkásságával katedrát akar biztosítani magának a budapesti egyetemen. A védelemnek egyet-

len tanuja Racovița Emil, a cluji egyetem barlangkutató tanára, aki kijelentette, hogy évek óta ismeri Roska Mártont, beszélgetéseik mindig tudományos természetűek voltak. Olvasta néhány munkáját, lelkiismeretes, pontos embernek ismerte. Arról nincs tudomása, hogy irredenta, vagy revizionista működést fejtett volna ki.

Ezután még Coriolan Petran egyetemi tanárt, Theodorescu egyetemi tanárt, Gian Traian asszisztensét és Moldovan Ioan papot hallgatták ki. Utóbbi kettő Roska dr mellett vallott. Kijelentették, hogy a vádlottnak csak tudományos működését ismerték, a tanár és a tanítvány kapcsolata volt köztük. Nincs azonban tudomásuk arról, hogy revizionista működést fejtett volna ki.

Maniu ügyész tartotta meg ezután vádbeszédét, aki kétségbe vonta azt, hogy Roskának nem volt tudomása a Történelmi Erdély irredenta színezetéről. A közrend elleni törvény 11. szakasza alapján 6 hónaptól 10 évig terjedő börtön és 10 ezer lejtől 100 ezer lejig terjedő pénzbüntetés kirovását kérte. Hozzátette azonban, hogy az enyhítő körülmények figyelembe vételével alkalmazhatják a minimális büntetés felét, vagyis három hónapot. Georgescu Mircea csaknem egy és fél órán át tartó védőbeszédében arra mutatott rá, hogyha Roska Márton a vádlottak padjára ültették, akkor ugyanott kellene ülnie Asztalos Miklósnak is, aki egyik szerkesztője volt a Történelmi Erdélynek és aki az elmúlt nyáron Clujon járt, sőt ki is hallgatta őt a vizsgálóbíró. A vád és a védelem replikája után a tanács ítélethozatalra vonult vissza, majd hosszú ideig tartó tanácskozás után hirdette ki ítéletét a hadbíró, amely szerint Roska Mártont államellenes izgatásért három havi fogházra, politikai jogainak három évre való felfüggesztésére és ötezer lej pénzbüntetés fizetésére ítélte.

Budapestre érkezett Ciano olasz külügyminiszter

A magyar fővárosban nagy ünnepélyességgel fogadták Ciano grófot és feleségét. A bécsi értekezlet jegyzőkönyve

Budapest, november 13. Ciano gróf olasz külügyminiszter, Bécsből jött, ma délben egy órakor, felesége társaságában, aki Mussolini leánya és Kánya magyar külügyminiszter társaságában, Budapestre érkezett. Az olasz külügyminiszter tiszteletére nagy fogadást rendeztek a pályaudvaron, ahol a kormány összes tagjai megjelentek. Az uccákat, amerre Ciano gróf kíséretével elvonult, óriási tömeg lepte el, amely lelkesen ünnepelte az olasz külügyminisztert. Ciano gróf budapesti látogatása alkalmából az Oktogon teret Mussolini térnek nevezték el. A magyar főváros olasz és magyar zászlódszót öltött.

Magyarország és Ausztria fegyverkezési egyenjogúságának elismerését és az abesszíni építésbe való bekapcsolódásukat hangoztatja a bécsi értekezlet kiadott jegyzőkönyve

A római jegyzőkönyveket aláíró hatalmak bécsi hármass értekezletéről csütörtök délután a következő hivatalos közleményt adták ki:

„A római jegyzőkönyvek értelmében megtartott értekezleten újból megállapítást nyert a három kormány úgy az általános érdekei, mint a három állam különös érdekeit érintő kérdésekre vonatkozó teljes egyetértése. A három kormány képviselői teljes gondossággal megvizsgálták a három állam közötti gazdasági kapcsolatokat és újonnan megerősítették azt a szándékukat, hogy az eddig folytatott közös akcióit tovább vigyék, továbbá azt a határozatot, hogy a többi államokkal való kapcsolatokat kétoldalú szerződések útján fejlesszék tovább. A három kormány képviselői elégtétellel állapították meg a római jegyzőkönyvek összehangzatos működését és azt, hogy ezek a Duna-medence ujjaépítésének teljes mértékben megvalósulnak. Magyarország és Ausztria külügyminiszterei elégtétellel vették tudomásul az Ausztria és a német birodalom közötti viszony rendezését.

Olaszország külügyminisztere tájékoztatta a másik két állam képviselőjét a német birodalom vezérével és kancellárjával, valamint a német külügyminiszterrel folytatott megbeszéléseiről. Magyarország és Ausztria külügyminiszterei elének megelégedésüknek adtak kifejezést az olasz és a német kormányok azon elhatározása felett, amely szerint a Duna-medenceire vonatkozó kérdéseket a barátságos együttműködés szellemében fogják kezelni, fenntartva természetesen a három kormányt illetően az 1936. évi római kiegészítő jegyzőkönyv rendelkezéseit.

Teljesen egyetértettek abban, hogy elismerik a magyar kormányt és az osztrák kormányt fegyverkezési egyenjogúságra vonatkozó álláspontjának jogszerű voltát, amely jogegyenlőség megfelel az igazságosság elemei elveinek.

A három állam ennek megvalósítása céljából egymással érintkezésben marad. A magyar külügyminiszter, valamint az osztrák szövetségi kancellár közölte az olasz külügyminiszterrel illetékes kormányoknak azt az elhatározást, hogy az etiopiai olasz szárszágát formailag elismerik.

Az olasz kormány tekintetbe fogja venni a magyar és osztrák kormányoknak azt a kívánságát, hogy közgazdaságukkal Abesszínia gazdasági kihasználásában részt vegyenek.

A megbeszélésre került kérdéseket és a hozott határozatokat jegyzőkönyvbe foglalták. A három kormány elhatározta, hogy legközelebbi összejövetelüket közösen megállapítandó időben Budapesten tartják.”

Bécs, november 13. (Rador). Az egész osztrák sajtó hangsúlyozza, hogy az olasz gyarmati birodalomnak elismerése egyáltalán nem jelenti azt, hogy Ausztria kilép a Népszövetségből. Ausztria csupán azt szorgalmazza, hogy a genfi intézmény alapszabályait módosítsák.

December tizedikén hirdetnek ítéletet a timisoarai mérgek keverőnk ügyében

Nyolc embert küldött a halálba Neukom Mária és Bittenbinder Erzsébet

Timisoara, november 13. (Az Uj Kelet tud.) Három napja folyik a timisoarai törvényszék Constantinescu tanácsa előtt Neukom Mária és Bittenbinder Erzsébet bűnügye, akik a vád szerint mérgek keveréssel nyolc ember halálát idézték elő. A bűnügyi tárgyalás óriási érdeklődés mellett folyt le és az elhangzott tanuvallomásokból drámai erővel bontakozik ki a tervszerűen elkövetett gyilkosságok története.

Dr Hájós Jakab orvos, aki Grossmayer Pétert, a mérgek keverők egyik áldozatát kezelte, elmondotta, hogy eleinte nem tudta megállapítani a mérgezés tényét, mert az áldozat iszákos volt, ami azonban nem zárja ki a mérgezés lehetőségét. Nem gondolt mérgezésre és ezért nem ebben az irányban folytatta a kezelést.

Dr Eugen Rațiu orvos, Andreas Weisz esztére vonatkozólag tesz vallomást, aki szintén kifejti, hogy a kezelés alatt nem gondolt arra, hogy a beteg megmérgezhették. Használó vallomást tesz az orvos Katharina Weisz esztére vonatkozólag is.

Az orvosok kihallgatása után Poch Rózát és Erzsébetet, a mérgezés következtében elhunyt Poch Szava testvérét, illetőleg lányát hallgatták ki. Elmondották, hogy Poch Szava, miután megismerkedett Neukom Máriaival, hozzákötözték, nyolc napra rá megbetegedett gyomorfájdalmi voltak, majd kórházba került, amelyet egy hét múlva elhagyott. Ezután ismét visszatért Neukom Máriahoz, itt azonban újból megbetegedett. A kórházból már nem került ki élve. Az elhunyt Poch lánya ötszáz ezer lej kártérítést követel. Shusztér Margareta, akinek anyja, Schusz-

ter Erzsébet is a mérgek keverők áldozatává esett, volt a következő tanu, aki elmondotta, hogy anyja közölte vele, hogy valami biztosítást kötött, amiért halála esetén 15 ezer lej temetkezési költséget fizetnek ki. A lány elmondotta, hogy a 15 ezer lejt felvették a temetkezési költségre, de anyját egy régi ingben temették el és vele csak öt nappal később közölték anyja halálát. A tanu kétszáz ezer lej kártérítést követel.

A pénteki tárgyaláson többek között Sumdak Józsefet hallgatta ki a törvényszék, aki elmondotta, hogy a takarítónője, Warkovskij Erzsébet egy napon hirtelen rosszul lett és az elmezavar tünetei mutatkoztak rajta. Ertesítették a mentőket, de azok nem szállították el. A kihívott dr Rațiu orvos mérgezését állapított meg nála. Közben a hatósági közegek apró magvakat találtak a takarítónő kávéscsészéjének alján. A tanu megjegyzi, hogy Warkovskij Erzsébettel többször beszélgetett, aki többször panaszkodott neki, hogy valahányszor megkínálja őt Bittenbinder Erzsébet feketekávéval, mindannyiszor rosszul lesz. A hatóság különös magvakat talált a tettes lakásán és megállapította, hogy ez okozta a betegséget, illetve nyolc embernek a halálát is. Összesen nyolcszáz ezer lej kártérítést követelnek a hozzátartozók. További tanuk kihallgatása után a bíróság december 10-re halasztotta az ítélet kihirdetését.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

Taxa postala
plătite in num.
No. 224713/929.

10. Telefon: 8-61.
Havonta 110, negy
évre 600, egészévre
földre: Havonta 2
félre 12, egészévre
detések díjszabás
KELET“ az erdély
dóság egyetlen po
Cikkek utánnom
rás megjelölésével

Madrid

Louis Fisher, a T
lap Spanyolország
rendkívül érdekes c
rom alatt álló mad
ról.

A közvetlenül az
írott cikkből a kö
ket közöljük:

„A napok rendsz
és a közbeszó szün
a Calle Nuncio en
meg, akik éppen t
helyen a bomba a
rem collny mely r
hát lépcsőjén halot
szintén halott gyer
asszony így kiálto
magukat keresztény

Madridban, pártá
kül, mindenki gyűll
„Es mégse fognak
goztatják.
Bizonyos, hogy a
soknak nincsenek é
céljaik. A kormány
a harcot, ha a fő
Normális időkben
fel, ha a világ tud
nyolcszáz év város
írásztják el bomb
fegyverekkel a ha
békés lakosságot. S
nem normális.

Az utolsó hét f
az ellenség össze
szórták tele és sul
kelőknek. Ugyan
vesztésüket nem s
ította meg a fasiz
tisztán bosszúvágy
zés kikapcsolásáva
Ezek a brutalitá
a háborút. Ezt a
madridi fronton az
tabbak, mint volt
kormánycsapatok
véhetően javult az
politikai megbízott

Az új vezérkari
akik a harci terít
ügyminisztérium
lok megjelenéséi
csapatok morálján

A kormány a m
légiókat szándéko
bélül háromézer
kormányal szim
raiban nincsenek
valószínűleg angol
is kiegészítők. U
lyek tizenegy na
vető repülőgépek
nak érdetek, ma
és vezényszóra
fel.”

Allam az a

A Romania No
tanár válaszol eg
megjelent cikket
licumból a szom
lépett huszonkét
körtünk.

A huszonkét d
tunkat szögeztük
ismereti kénszér
a szombat hagyó
gyermekkel sz
vényés keretében
kálónak egyálta
tartással a szom
kérnek.

Semmiestre s
ez a fenti egész
retődő állapont
ról polemikus ar
kivátnak semm
gyermek meg
lelkismeretük e
kább, mert erre
mindenütt meg
Bármennyire

Ioan Costea és h
den ellenséges m
kéből, nem érth
nem értjük meg